

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଉପନିଷଦ

(ଉପନିଷତ୍)

Upanishad / उपनिषत्

୧୦୮ ଉପନିଷଦ (ଭାଗ – ୫)

108 Upanishad (Vol – 5)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଉପଦେଷ୍ଟା

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ସଂପାଦକ, ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା, ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା

ବେଦ ଉପନିଷଦ

ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ 'ବେଦ ଯୁଗ'ର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଉପନିଷଦ 'ଷଦ' ଶବ୍ଦରୁ ଆସିଅଛି, ଷଦ ଅର୍ଥାତ 'ବସିବା', ଏଥିରେ ପୂର୍ବରେ 'ଉପ' ଓ 'ନି' କୁ ଯୋଡ଼ା ଯାଇଛି । ଅର୍ଥାତ 'ଉପ' ର ଅର୍ଥ ପାଖରେ , 'ନି' ର ଅର୍ଥ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ, ତେଣୁ ଉପ-ନି-ଷଦ, ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଲା, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସିବା, ଅର୍ଥାତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ପଣ ସହିତ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ବେଦର ଶେଷ ଭାଗ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା । ଉପନିଷଦକୁ ବେଦର ଚତୁର୍ଥ ସ୍ତର ବା ଅଂଶ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଯେହେତୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ ବେଦର ଅନ୍ତ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ଏହାକୁ 'ବେଦାନ୍ତ' ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଅଧିକାଂଶ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ 'ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା' ଓ 'ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଏହାକୁ ଅନେକ ଗବେଷକ ବା ପଣ୍ଡିତ ବା ଜ୍ଞାନୀମାନେ ଅନେକ ଆଖ୍ୟା ଦେଇଛନ୍ତି ଯଥା – 'ଆଦି ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ' ଏହାକୁ 'ଆତ୍ମ ଓ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' କହିଛନ୍ତି, 'ମାକ୍ଷ ମୁଲ୍ଲେର୍' ଓ 'ପାଉଲ୍ ଦେଉସାନ୍' ଏହାକୁ 'ଗୁପ୍ତ ଶିକ୍ଷା', ଓ 'ପାଟ୍ରିକ୍ ଓଲିଭେଲ୍ଲେ' 'ଲୁକ୍କାୟିତ ଅର୍ଥ', ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ।

ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଯେଉଁ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର, ଶିକ୍ଷା ଓ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଠିକ ରହୁଥିଲା, ସେମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଉପନିଷଦ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳୁଥିଲା । ସେଇଥିପାଇଁ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କୁ "ଗୁପ୍ତ ବିଦ୍ୟା" କୁହାଯାଏ ।

ଇତିହାସକାର ଓ ଗବେଷକ ମାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ ବେଦରେ ସମୁଦାୟ ୧୦୮ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି । ଏହିସବୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦ ଅଧୀନରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅନୁସାରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ବିଭକ୍ତିକରଣର ପଦ୍ଧତି ଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ - ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ । ଅର୍ଥାତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦର ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ ଅଛି । (ତଳେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଏହାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତକରଣ ପାଇ ପାରିବେ)

ଏସବୁ ଉପନିଷଦ ଭିତରୁ ଦଶୋପନିଷଦ, ଅର୍ଥାତ ୧୦ଟି ଉପନିଷଦକୁ 'ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ' ଭାବରେ ମାନନ୍ତି, ଏଥିରେ, ପରେ ଆଉ ୩ଟି ଉପନିଷଦ ଯୋଗ କରାଯାଇ ଏହାକୁ ୧୩ଟି କରିଦିଆଗଲା । ତେଣୁ ୧୩ଟି ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ - (ଦଶୋପନିଷଦ) - ଈଶ, କେନ, କଠ, ପ୍ରଶ୍ନ, ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଐତରେୟ, ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ ଓ ବୃହଦାରଣ୍ୟକ, (ଅତିରିକ୍ତ) - କୌଷୀତକି, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର ଓ ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ ।

ବେଦ - ଉପନିଷଦ ସଂଗଠନ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ନ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଉକ୍ ବେଦ	୧୦	ଐତରେୟ, କୌଷୀତକି	ଆତ୍ମବୋଧ, ମୁକ୍ତଲ	ନିର୍ବାଣ	ତ୍ରିପୁରା, ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ବହୁତ,	-	ଅକ୍ଷମାଳିକା	ନାଦବିନ୍ଦୁ
ସାମବେଦ	୧୨	ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ, କେନ	ବକ୍ରସୂତୀ, ମହା, ସାବିତ୍ରୀ,	ଆରୁଣେୟ, ମୈତ୍ରେୟ, ସଂନ୍ୟାସ, କୁଷ୍ଠିକା	-	ବାସୁଦେବ, ଅବ୍ୟକ୍ତ	ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜୀବା ଲ, ଜବାଳି	ଯୋଗଚୂଡ଼ାମଣି, ଦର୍ଶନ
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	୩୨	କଠ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର, ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ,	ସର୍ବସାର, ଶୁକରହସ୍ୟ, ସ୍ୱୟ, ଗର୍ଭ, ଶାରୀରକ, ଏକାକ୍ଷର, ଅକ୍ଷି	ବ୍ରହ୍ମ, ଅବଧୂତ, କଠଶ୍ରୁତି	ସରସ୍ୱତୀ ରହସ୍ୟ	ନାରାୟଣ, କଳି ସତ୍ତରଣ	କୈବଲ୍ୟ, କାଳାଗ୍ନି ରୁଦ୍ର, ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତ୍ତି, ରୁଦ୍ରହୃଦୟ, ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ	ଅମୃତବିନ୍ଦୁ, ତେଜୋବିନ୍ଦୁ, ଅମୃତନାଦ, କ୍ଷୁରିକା, ଧାନବିନ୍ଦୁ, ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା, ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱ, ଯୋଗଶିଖା, ଯୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ, ବରାହ
ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ	୧୮	ଇଶ, ବୃହଦାରଣ୍ୟକ	ସୁବାଲ, ମନ୍ତ୍ରିକ, ନିରାଲମ୍ବ, ପୈଙ୍ଗଲ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ମୁକ୍ତିକା	ଜୀବାଲ, ଭିକ୍ଷୁକ, ତୁରୀୟାତୀତ ଅବଧୂତ, ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ, ଶାବ୍- ୟାୟନୀୟ,	-	ତାରସାର	-	ଅଦ୍-ବୟ ତାରକ, ହଂସ, ତ୍ରିଶିଖ-ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମଣ୍ଡଳ-ବ୍ରାହ୍ମଣ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ଧ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଅଥର୍ବ ବେଦ	୩୨	ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ପ୍ରଶ୍ନ,	ଆତ୍ମା, ସୂକ୍ଷ୍ମ, ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ର	ଆଶ୍ୱମେଧ, ନାରଦପରିବ୍ରାଜକ, ପରମହଂସ, ପରମହଂସ ପରିବ୍ରଜକ, ପରଂବ୍ରହ୍ମ,	ସୀତା, ଦେବୀ, ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀ, ଭାବନ	ନୃସିଂହ ତାପନୀୟ, ମହାନାରାୟଣ, ରାମ ରହସ୍ୟ, ରାମ ତାପନୀୟ, ଗୋପାଳ- ତାପନୀ, କୃଷ୍ଣ, ହୃୟଗ୍ରୀବ, ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ, ଗରୁଡ଼	ଅଥର୍ବସିରସ, ଅଥର୍ବଶିଖା, ବୃହଜ୍ଜାବାଳ, ଶରଭ, ଭୃଗୁଜାବାଳ, ଗଣପତ୍ୟର୍ଥବ ଶୀର୍ଷ	ଶାନ୍ତିଲ୍ୟ, ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମ, ମହାବାକ୍ୟ
ସମୁଦାୟ	୧୦୮	୧୩	୨୧	୧୯	୮	୧୪	୧୩	୨୦

ପ୍ରୀୟ ପାଠକ,

ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ଉପଲବ୍ଧ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ଅନ୍ତର ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ, ଏହା ଭୁଲ୍ କିମ୍ବା ତୃଟିଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ, ଏହା କେବଳ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସଂସ୍କରଣ ଅଟେ । ଏହି ଉପନିଷଦ ସଂସ୍କରଣରେ ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ "ଇଶାଦି ବିଂଶୋତ୍ତରଶତୋପନିଷଦଃ" ପୁସ୍ତକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ସମସ୍ତ ସାବଧାନ, ଓ ଯତ୍ନର ସହିତ ଓଡ଼ିଆରେ ରୂପାନ୍ତର କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଭୁଲ୍ ବା ତୃଟି ରହିଥାଇପାରେ, ଯଦି କିଛି ତୃଟି ରହିଯାଇଥାଏ, ତାହା ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଆଶାକରୁଛି, ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ଜ୍ଞାନଲିପ୍ତ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ, ତଥା ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢ଼ି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୧୦.୦୯.୨୦୨୧

ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଓଡ଼ିଶା

ଯୋଗ ଉପନିଷଦ

(Yoga Upanishad)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ଯୋଗଶିଖା ଉପନିଷଦ

(Yogashikhopanisat / Yogashikhaa Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡ଼ା

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡ଼ା

ସଂସ୍କାରଦଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ,

କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଓଡ଼ିଶା

arunhkd12@gmail.com

ଘୋଗଣିଶୋପନିଷଦ୍ / ଘୋଗଣିଶା ଉପନିଷଦ

॥ ଅଥ ଘୋଗଣିଶୋପନିଷଦ୍ ॥

ଘୋଗଜ୍ଞାନେ ଯୁଦ୍ଧଦାତ୍ରିସାଧନତ୍ୱେନ ବିଶ୍ୱତେ ।
ତତ୍ତ୍ୱେପଦଂ ବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ସ୍ୱମାତ୍ରମବଶିଷ୍ୟତେ ॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ॥
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ସର୍ବେ ଜୀବାଃ ସୁଖୈର୍ଦୁଃଖୈର୍ମାୟାଜାଲେନ ବେଷ୍ଟିତାଃ ।
ତେଷାଂ ମୁକ୍ତିଃ କଥଂ ଦେବ କୃପୟା ବଦ ଶଂକର ॥ ୧ ॥

ସର୍ବସିଦ୍ଧିକରଂ ମାର୍ଗଂ ମାୟାଜାଲନିକୃତ୍ତନମ୍ ।
ଜନ୍ମମୃତ୍ୟୁଜରାବ୍ୟାଧିନାଶନଂ ସୁଖଦଂ ବଦ ॥ ୨ ॥

ଇତି ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଃ ପପ୍ରୁକ୍ଷ ସ ହୋବାତ ମହେଶ୍ୱରଃ ।
ନାନାମାର୍ଗୈସ୍ତୁ ଦୁଷ୍ଟାପଂ କୈବଲ୍ୟଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ॥ ୩ ॥

ସିଦ୍ଧିମାର୍ଗେଣ ଲଭତେ ନାନ୍ୟଥା ପଦ୍ମସଂଭବ ।
ପତିତାଃ ଶାସ୍ତ୍ରଜାଲେଷୁ ପ୍ରଜ୍ଞୟା ତେନ ମୋହିତାଃ ॥ ୪ ॥

ସ୍ୱାତ୍ମପ୍ରକାଶରୂପଂ ତକ୍ତିଂ ଶାସ୍ତ୍ରେଣ ପ୍ରକାଶ୍ୟତେ ।
ନିଷ୍କଲଂ ନିର୍ମଲଂ ଶାନ୍ତଂ ସର୍ବାତୀତଂ ନିରାମୟମ୍ ॥ ୫ ॥

ତଦେବ ଜୀବରୂପେଣ ପୁଣ୍ୟପାପଫଲୈର୍ବୃତମ୍ ।
ପରମାତ୍ମପଦଂ ନିତ୍ୟଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ ଜୀବତାଂ ଗତମ୍ ॥ ୭ ॥

ତତ୍ତ୍ୱାତୀତଂ ମହାଦେବ ପ୍ରସାଦାହୁଥୟେଶ୍ୱର ।
ସର୍ବଭାବପଦାତୀତଂ ଜ୍ଞାନରୂପଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ॥ ୮ ॥

ବାୟୁବତ୍ସ୍ପୁରିତଂ ସ୍ୱପ୍ନଂ ସ୍ୱତ୍ରାହଂକୃତିରୁଦ୍ଧିତା ।
ପଞ୍ଚାତ୍ମକମତୁପ୍ରିଣଂ ଧାତୁବଦଂ ଗୁଣାତ୍ମକମ୍ ॥ ୮ ॥

ସୁଖଦୁଃଖୈଃ ସମାୟୁକ୍ତଂ ଜୀବଭାବନୟା କୁରୁ ।
ତେନ ଜୀବାଭିଧା ପ୍ରୋକ୍ତା ବିଶୁଦ୍ଧେ ପରମାତ୍ମନି ॥ ୯ ॥

କାମକ୍ରୋଧଭୟଂ ତାପି ମୋହଲୋଭମଧୋ ରଜଃ ।
ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁଶ୍ଚ କାର୍ପଣ୍ୟଂ ଶୋକସ୍ତ୍ରାୟା ଯୁଧା ବୃଷା ॥ ୧୦ ॥

ତୃଷ୍ଣା ଲଜ୍ଜା ଭୟଂ ଦୁଃଖଂ ବିଷାଦୋ ହର୍ଷ ଏବ ଚ ।
ଏଭିର୍ଦୋଷୈର୍ବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସ ଜୀବଃ ଶିବ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୧୧ ॥

ତସ୍ମାଦୋଷବିନାଶାର୍ଥମୁପାୟଂ କଥୟାମି ତେ ।
ଜ୍ଞାନଂ କେଚିଦ୍ୱଦନ୍ତ୍ୟତ୍ର କେବଳଂ ତନ୍ମ ସିଦ୍ଧୟେ ॥ ୧୨ ॥

ଘୋଷହୀନଂ କଥଂ ଜ୍ଞାନଂ ମୋକ୍ଷଦଂ ଭବତୀହ ଭୋଃ ।
ଘୋଷୋଽପି ଜ୍ଞାନହୀନସ୍ତୁ ନ କ୍ଷମୋ ମୋକ୍ଷକର୍ମଣି ॥ ୧୩ ॥

ତସ୍ମାଦ୍ଜ୍ଞାନଂ ଚ ଘୋଷଂ ଚ ମୁମୁକ୍ଷୁର୍ଦ୍ୱୈତମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ଜ୍ଞାନସ୍ୱରୂପମେବାଦୌ ଜ୍ଞେୟଂ ଜ୍ଞାନୈକସାଧନମ୍ ॥ ୧୪ ॥

ଅଜ୍ଞାନଂ କୀଦୃଶଂ ଚେତି ପ୍ରବିଚାର୍ଯ୍ୟଂ ମୁମୁକ୍ଷୁଣା ।
ଜ୍ଞାତଂ ଯେନ ନିଜଂ ରୂପଂ କୈବଲ୍ୟଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ॥ ୧୫ ॥

ଅସୌ ଦୋଷେର୍ବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ କାମକ୍ରୋଧଭୟାଦିଭିଃ ।
ସର୍ବଦୋଷେର୍ବୃତୋ ଜୀବଃ କଥଂ ଜ୍ଞାନେନ ମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୧୬ ॥

ସ୍ବାତ୍ତ୍ୱରୂପଂ ଯଥା ଜ୍ଞାନଂ ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ତଦ୍ୱ୍ୟାପକଂ ତଥା ।
କାମକ୍ରୋଧାଦିଦୋଷାଣାଂ ସ୍ୱରୂପାନ୍ନାସ୍ତି ଭିନ୍ନତା ॥ ୧୭ ॥

ପଶ୍ଚାତ୍ତପ୍ୟା ବିଧିଃ କିଂନୁ ନିଷେଧୋଽପି କଥଂ ଭବେତ୍ ।
ବିବେକୀ ସର୍ବଦା ମୁକ୍ତଃ ସଂସାରଭ୍ରମବର୍ଜିତଃ ॥ ୧୮ ॥

ପରିପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୱରୂପଂ ତସ୍ମତ୍ୟଂ କମଲସଂଭବ ।
ସକଳଂ ନିଷ୍କଳଂ ଚୈବ ପୂର୍ଣ୍ଣଦ୍ୱାକ ତଦେବ ହି ॥ ୧୯ ॥

କଲିନା ସ୍ଫୁର୍ତ୍ତିରୂପେଣ ସଂସାରଭ୍ରମତାଂ ଗତମ୍ ।
ନିଷ୍କଳଂ ନିର୍ମଳଂ ସାକ୍ଷାତ୍ସକଳଂ ଗଗନୋପମମ୍ ॥ ୨୦ ॥

ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥିତିସଂହାରସ୍ଫୁର୍ତ୍ତିଜ୍ଞାନବିବର୍ଜିତମ୍ ।
ଏତଦ୍ୱୂପଂ ସମାୟତଃ ସ କଥଂ ମୋହସାଗରେ ॥ ୨୧ ॥

ନିମଜ୍ଜତି ମହାବାହୋ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ବିଦ୍ୟାଂ ପୁନଃ ପୁନଃ ।
ସୁଖଦୁଃଖାଦିମୋହେଷୁ ଯଥା ସଂସାରିଣାଂ ସ୍ଥିତିଃ ॥ ୨୨ ॥

ତଥା ଜ୍ଞାନୀ ଯଦାତିଷ୍ଠେଦ୍ୱାସନାବାସିତସ୍ତଦା ।
ତୟୋର୍ନାସ୍ତି ବିଶେଷୋଽତ୍ର ସମା ସଂସାରଭାବନା ॥ ୨୩ ॥

ଜ୍ଞାନଂ ଚେଦୀଦୃଶଂ ଜ୍ଞାତମଜ୍ଞାନଂ କୀଦୃଶଂ ପୁନଃ ।
ଜ୍ଞାନନିଷ୍ଠୋ ବିରକ୍ତୋଽପି ଧର୍ମଜ୍ଞୋ ବିଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ॥ ୨୪ ॥

ବିନା ଦେହେନ ଘୋରେନ ନ ମୋକ୍ଷଂ ଲଭତେ ବିଧେ ।
ଅପକ୍ୱାଃ ପରିପକ୍ୱାଣ୍ଠ ଦେହିନୋ ଦ୍ୱିବିଧାଃ ସ୍ମୃତାଃ ॥ ୨୫ ॥

ଅପକ୍ୱା ଘୋଷଣାପତ୍ର ପକ୍ୱା ଘୋଷଣା ଦେହନଃ ।
ସର୍ବୋ ଘୋଷାଗ୍ନିନା ଦେହୋ ହ୍ୟଜତଃ ଶୋକବର୍ଜିତଃ ॥ ୨୭ ॥

ଜତସ୍ତୁ ପାର୍ଥିବୋ ଜ୍ଞେୟୋ ହ୍ୟପକ୍ୱୋ ଦୁଃଖଦୋ ଭବେତ୍ ।
ଧ୍ୟାନସ୍ଥୋଽସୌ ତଥାପ୍ୟେବମିନ୍ଦ୍ରିୟୈର୍ବିଶୋ ଭବେତ୍ ॥ ୨୮ ॥

ତାନି ଗାତଂ ନିୟମ୍ୟାପି ତଥାପ୍ୟନୈଃ ପ୍ରବାଧ୍ୟତେ ।
ଶୀତୋଷ୍ଣସୁଖଦୁଃଖାଦ୍ୟୈର୍ବ୍ୟାଧିର୍ମାନସୈସ୍ତଥା ॥ ୨୯ ॥

ଅନୈର୍ଯ୍ୟନାବିଧୈର୍ଜୀବୈଃ ଶସ୍ତ୍ରାଗ୍ନିଜଲମାରୁତୈଃ ।
ଶରୀରଂ ପୀତ୍ୟତେ ତୈସ୍ତୈଷ୍ଣିତ୍ତଂ ସଂକ୍ଷୁଭ୍ୟତେ ତତଃ ॥ ୩୦ ॥

ତଥା ପ୍ରାଣବିପତ୍ନୌ ତୁ କ୍ଷୋଭମାୟାତି ମାରୁତଃ ।
ତତୋ ଦୁଃଖଶତୈର୍ବ୍ୟାପ୍ତଂ ଚିତ୍ତଂ କ୍ଷୁଭ୍ୟଂ ଭବେନ୍ନଶାମ୍ ॥ ୩୧ ॥

ଦେହାବସାନସମୟେ ଚିତ୍ତେ ଯଦ୍ୟଦ୍ଭିଭାବୟେତ୍ ।
ତତ୍ତଦେବ ଭବେଦ୍ଭାବ ଇତ୍ୟେବଂ ଜନ୍ମକାରଣମ୍ ॥ ୩୨ ॥

ଦେହାନ୍ତେ କିଂ ଭବେଦ୍ଭନ୍ନ ତନ୍ନ ଜାନନ୍ତି ମାନବାଃ ।
ତସ୍ମାଦ୍ଜ୍ଞାନଂ ଚ ବୈରାଗ୍ୟଂ ଜୀବସ୍ୟ କେବଲଂ ଶ୍ରମଃ ॥ ୩୩ ॥

ପିପୀଲିକା ଯଥା ଲଗ୍ନା ଦେହେ ଧ୍ୟାନାଦ୍ବିମୁଚ୍ୟତେ ।
ଅସୌ କିଂ ବୃଷ୍ଟିକୈର୍ଦ୍ରଷ୍ଟୋ ଦେହାନ୍ତେ ବା କଥଂ ସୁଖୀ ॥ ୩୪ ॥

ତସ୍ମାନ୍ନୃତା ନ ଜାନନ୍ତି ମିଥ୍ୟାତର୍କେଣ ବେଷ୍ଟିତାଃ ।
ଅହଂକୃତିର୍ଯଦା ଯସ୍ୟ ନଷ୍ଟା ଭବତି ତସ୍ୟ ବୈ ॥ ୩୫ ॥

ଦେହସ୍ତପି ଭବେନ୍ନଷ୍ଟୋ ବ୍ୟାଧୟଶ୍ଚାସ୍ୟ କିଂ ପୁନଃ ।
ଜଲ୍ମାଗ୍ନିଶସ୍ତ୍ରାତାଦିବାଧା କସ୍ୟ ଭବିଷ୍ୟତି ॥ ୩୬ ॥

ଯଦା ଯଦା ପରିକ୍ଷୀଣା ପୁଷ୍ଟା ଚାହଂକୃତିର୍ଭବେତ୍ ।
ତମନେନାସ୍ୟ ନଶ୍ୟନ୍ତି ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ରୁଗାଦୟଃ ॥ ୩୬ ॥

କାରଣେନ ବିନା କାର୍ଯ୍ୟଂ ନ କଦାଚନ ବିଦ୍ୟତେ ।
ଅହଂକାରଂ ବିନା ତଦ୍ବଦେହେ ଦୁଃଖଂ କଥଂ ଭବେତ୍ ॥ ୩୭ ॥

ଶରୀରେଣ ଜିତାଃ ସର୍ବେ ଶରୀରଂ ଘୋଷିଭିର୍ଜିତମ୍ ।
ତହ୍ନଥଂ କୁରୁତେ ତେଷାଂ ସୁଖଦୁଃଖାଦିକଂ ଫଳମ୍ ॥ ୩୮ ॥

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ମନୋ ବୁଦ୍ଧିଃ କାମକ୍ରୋଧାଦିକଂ ଜିତମ୍ ।
ତେନୈବ ବିଜିତଂ ସର୍ବଂ ନାସୌ କେନାପି ବାଧ୍ୟତେ ॥ ୩୯ ॥

ମହାଭୂତାନି ତତ୍ତ୍ୱାନି ସଂହୃତାନି କ୍ରମେଣ ତ ।
ସପ୍ତଧାତୁମୟୋ ଦେହୋ ଦକ୍ଷୋ ଘୋଷାଗ୍ନିନା ଶନୈଃ ॥ ୪୦ ॥

ଦେବୈରପି ନ ଲକ୍ଷ୍ୟେତ ଘୋଷିଦେହୋ ମହାବଲଃ ।
ଭେଦବନ୍ଧବିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ନାନାଶକ୍ତିଧରଃ ପରଃ ॥ ୪୧ ॥

ୟଥାଃଃକାଶସ୍ତଥା ଦେହ ଆକାଶାଦପି ନିର୍ମଳଃ ।
ସୁକ୍ଷ୍ମାସୁକ୍ଷ୍ମତରୋ ଦୃଶ୍ୟଃ ସ୍ଥୂଳାତ୍ସ୍ଥୂଳୋ ଜଡ଼ାଢ୍ଘତଃ ॥ ୪୨ ॥

ଇଚ୍ଛାରୂପୋ ହି ଘୋଷୀନ୍ଦ୍ରଃ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରସ୍ତ୍ୱଜରାମରଃ ।
କ୍ରୀତତେ ତ୍ରିଷୁ ଲୋକେଷୁ ଲୀଲୟା ଯତ୍ରକୁତ୍ରଚିତ୍ ॥ ୪୩ ॥

ଅଚିନ୍ତ୍ୟଶକ୍ତିମାନୋଽଗୀ ନାନାରୂପାଣି ଧାରୟେତ୍ ।
ସଂହରେକ ପୁନସ୍ତାନି ସ୍ୱେଚ୍ଛୟା ବିଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ॥ ୪୪ ॥

ନାସୌ ମରଣମାପ୍ନୋତି ପୁନର୍ଯୋଗବଲେନ ତୁ ।
ହଠେନ ମୃତ ଏବାସୌ ମୃତସ୍ୟ ମରଣଂ କୁତଃ ॥ ୪୫ ॥

ମରଣଂ ଯତ୍ର ସର୍ବେଷାଂ ତତ୍ରାସୌ ପରିଜୀବତି ।
ଯତ୍ର ଜୀବନ୍ତି ମୃତାସ୍ତୁ ତତ୍ରାସୌ ମୃତ ଏବ ବୈ ॥ ୪୭ ॥

କର୍ତ୍ତବ୍ୟଂ ନୈବ ତସ୍ୟାସ୍ତି କୃତେନାସୌ ନ ଲିପ୍ୟତେ ।
ଜୀବନ୍ତୁଃ ସଦା ସୁଃସ୍ତଃ ସର୍ବଦୋଷବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୪୮ ॥

ବିରକ୍ତା ଜ୍ଞାନିନଶ୍ଚାନ୍ୟେ ଦେହେନ ବିଜିତାଃ ସଦା ।
ତେ କଥଂ ଘୋଷିତସ୍ତୁଲ୍ୟା ମାଂସପିଣ୍ଡାଃ କୁଦେହିନଃ ॥ ୪୯ ॥

ଦେହାନ୍ତେ ଜ୍ଞାନିଭିଃ ପୁଣ୍ୟାପ୍ତାପାତ ଫଳମାପ୍ୟତେ ।
ଇଦୃଶଂ ତୁ ଭବେତ୍ତଦ୍-ଭୁକ୍ତ୍ୱା ଜ୍ଞାନୀ ପୁନର୍ଭବେତ୍ ॥ ୫୦ ॥

ପଶ୍ଚାତ୍-ପୁଣ୍ୟେନ ଲଭତେ ସିଦ୍ଧେନ ସହ ସଙ୍ଗତିମ୍ ।
ତତଃ ସିଦ୍ଧସ୍ୟ କୃପୟା ଘୋଷୀ ଭବତି ନାନ୍ୟଥା ॥ ୫୧ ॥

ତତୋ ନଶ୍ୟତି ସଂସାରୋ ନାନ୍ୟଥା ଶିବଭାଷିତମ୍ ।
ଘୋଷେନ ରହିତଂ ଜ୍ଞାନଂ ନ ମୋକ୍ଷାୟ ଭବେଦ୍ଦିଧେ ॥ ୫୨ ॥

ଜ୍ଞାନେନୈବ ବିନା ଘୋଷୋ ନ ସିଦ୍ଧ୍ୟତି କଦାଚନ ।
ଜନ୍ମାନ୍ତରୈଶ୍ଚ ବହୁଭିର୍ଘୋଷୋ ଜ୍ଞାନେନ ଲଭ୍ୟତେ ॥ ୫୩ ॥

ଜ୍ଞାନଂ ତୁ ଜନ୍ମନୈକେନ ଘୋଷାଦେବ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ତସ୍ମାଦ୍ୟୋଗାପୁରତରୋ ନାସ୍ତି ମାର୍ଗସ୍ତୁ ମୋକ୍ଷଦଃ ॥ ୫୪ ॥

ପ୍ରବିଚାର୍ଯ୍ୟ ଚିରଂ ଜ୍ଞାନଂ ମୁକ୍ତୋଽହମିତି ମନ୍ୟତେ ।
କିମସୌ ମନନାଦେବ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ତତ୍ସତ୍ତ୍ୱାତ୍ ॥ ୫୫ ॥

ପଶ୍ଚାଦ୍ଜନ୍ମାନ୍ତରଗତୈର୍ଘୋଷାଦେବ ବିମୁଚ୍ୟତେ ।
ନ ତଥା ଭବତୋ ଘୋଷାଦ୍ଜନ୍ମମୃତ୍ୟୁ ପୁନଃ ପୁନଃ ॥ ୫୬ ॥

ପ୍ରାଣାପାନସମାୟୋଗାକ୍ରମସୂକ୍ଷ୍ମକତା ଭବେତ୍ ।
ସପ୍ତଧାତୁମୟଂ ଦେହମଗ୍ନିନା ରଞ୍ଜୟେନ୍ନୁବନ୍ ॥ ୫୭ ॥

ବ୍ୟାଧୟସ୍ତସ୍ୟ ନଶ୍ୟନ୍ତି ଛେଦଖାତାଦିକାସ୍ତଥା ।
ତଦାସୌ ପରମାକାଶରୂପୋ ଦେହ୍ୟବତିଷ୍ଠତି ॥ ୫୮ ॥

କିଂ ପୁନର୍ବହ୍ନୋକ୍ତେନ ମରଣଂ ନାସ୍ତି ତସ୍ୟ ବୈ ।
ଦେହୀବ ଦୃଶ୍ୟତେ ଲୋକେ ଦରୁକର୍ପୂରବସ୍ତୁୟନ୍ ॥ ୫୯ ॥

ଚିତ୍ତଂ ପ୍ରାଣେନ ସଂବନ୍ଧଂ ସର୍ବଜୀବେଷୁ ସଂସ୍ଥିତମ୍ ।
ରକ୍ତାୟାସ୍ତସ୍ମିନ୍ ସଂବନ୍ଧଃ ପକ୍ଷୀ ତଦ୍ବଦିଦଂ ମନଃ ॥ ୬୦ ॥

ନାନାବିଧୈର୍ବିଚାରୈସ୍ତୁ ନ ବାଧ୍ୟଂ ଜାୟତେ ମନଃ ।
ତସ୍ମାତ୍ତସ୍ୟ ଜୟୋପାୟଃ ପ୍ରାଣ ଏବ ହି ନାନ୍ୟଥା ॥ ୬୧ ॥

ତର୍କେର୍ଜଲ୍ଲେଃ ଶାସ୍ତ୍ରଜାଲୈର୍ଯୁକ୍ତିଭିର୍ମନ୍ତ୍ରଭେଷଜୈଃ ।
ନ ବଶୋ ଜାୟତେ ପ୍ରାଣଃ ସିଦ୍ଧୋପାୟଂ ବିନା ବିଧେ ॥ ୬୨ ॥

ଉପାୟଂ ତମବିଜ୍ଞାୟ ଘୋଷମାର୍ଗେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ।
ଶଶ୍ତ୍ରୁଜ୍ଞାନେନ ସହସ୍ରା ଜାୟତେ କ୍ଲେଶବତ୍ସରଃ ॥ ୬୩ ॥

ଘୋ ଜିହ୍ବା ପବନଂ ମୋହାଦ୍ୟୋଗମିଚ୍ଛତି ଘୋଗିନାମ୍ ।
ସ୍ରୋତ୍ରପକ୍ୱଂ କୁମ୍ଭମାରୁହ୍ୟ ସାଗରଂ ତର୍ତ୍ତମିଚ୍ଛତି ॥ ୬୪ ॥

ୟସ୍ୟ ପ୍ରାଣୋ ବିଲୀନୋଽକ୍ତଃ ସାଧକେ ଜୀବିତେ ସତି ।
ପିଣ୍ଡୋ ନ ପତିତସ୍ତସ୍ୟ ଚିତ୍ତଂ ଦୋଷୈଃ ପ୍ରବାଧତେ ॥ ୬୫ ॥

ଶୁଦ୍ଧେ ଚେତସି ତସ୍ୟୈବ ସ୍ୱାତ୍ମଜ୍ଞାନଂ ପ୍ରକାଶତେ ।
ତସ୍ମାଦ୍ଜ୍ଞାନଂ ଭବେଦ୍ୟୋଗାଦ୍ଭୁକ୍ତନୈକେନ ପଦ୍ମଜ ॥ ୬୬ ॥

ତସ୍ମାଦ୍ୟୋଗଂ ତମେବାଦୌ ସାଧକୋ ନିତ୍ୟମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ମୁମୁକ୍ଷୁର୍ଭିଃ ପ୍ରାଣଜୟଃ କର୍ତ୍ତବ୍ୟୋ ମୋକ୍ଷହେତବେ ॥ ୭୬ ॥

ଘୋଷାପୁରତରଂ ପୁଣ୍ୟଂ ଘୋଷାପୁରତରଂ ଶିବମ୍ ।
ଘୋଷାପୁରତରଂ ସୁକ୍ଷ୍ମଂ ଘୋଷାପୁରତରଂ ନହି ॥ ୭୭ ॥

ଘୋଃପାନପ୍ରାଣଘୋରୈକ୍ୟଂ ସ୍ୱରଜୋରେତସୋସ୍ତଥା ।
ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସୋଘୋଗୋ ଜୀବାତ୍ତପରମାତ୍ମନୋଃ ॥ ୭୮ ॥

ଏବଂ ତୁ ଦୃଢ଼ଜାଲସ୍ୟ ସଂଘୋଗୋ ଘୋଷ ଉତ୍ୟତେ ।
ଅଥ ଘୋଷଶିଖାଂ ବକ୍ଷ୍ୟେ ସର୍ବଜ୍ଞାନେଷୁ ଚୋଡ଼ମାମ୍ ॥ ୭୯ ॥

ୟଦାନୁଧ୍ୟାୟତେ ମନ୍ତ୍ରଂ ଗାତ୍ରକମ୍ପୋଽଥ ଜାୟତେ ।
ଆସନଂ ପଦ୍ମକଂ ବଜ୍ରା ଯଜ୍ଞାନ୍ୟଦପି ରୋଚତେ ॥ ୮୦ ॥

ନାସାଗ୍ରେ ଦୃଷ୍ଟିମାରୋପ୍ୟ ହସ୍ତପାଦୌ ଚ ସଂୟତୌ ।
ମନଃ ସର୍ବତ୍ର ସଂଗୃହ୍ୟ ଓଁକାରଂ ତତ୍ର ଚିନ୍ତୟେତ୍ ॥ ୮୧ ॥

ଧ୍ୟାୟତେ ସତତଂ ପ୍ରାଜ୍ଞୋ ହୃକ୍ତୁତ୍ତା ପରମେଶ୍ୱରମ୍ ।
ଏକସ୍ରମ୍ନେ ନବଦ୍ୱାରେ ତ୍ରିସ୍ତୁଣେ ପଞ୍ଚଦୈବତେ ॥ ୮୨ ॥

ଇଦୃଶେ ତୁ ଶରୀରେ ବା ମତିମାନ୍ନୋପଲକ୍ଷୟେତ୍ ।
ଆଦିତ୍ୟମଶ୍ୱଳାକାରଂ ରଶ୍ମିଜ୍ୱାଲାସମାକୁଲମ୍ ॥ ୮୩ ॥

ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟଗତଂ ବହିଃ ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳେଦୀପବର୍ତ୍ତବତ୍ ।
ଦୀପଶିଖା ତୁ ଯା ମାତ୍ରା ସା ମାତ୍ରା ପରମେଶ୍ୱରେ ॥ ୮୪ ॥

ଭିନ୍ନନ୍ତି ଘୋଷିନଃ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ଘୋଷାଭ୍ୟାସେନ ବୈ ପୁନଃ ।
ଦ୍ୱିତୀୟଂ ସୁଷୁମ୍ନାଦ୍ୱାରଂ ପରିଶୁଦ୍ରଂ ସମର୍ପିତମ୍ ॥ ୮୫ ॥

କପାଳସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପୀତ୍ତା ତତଃ ପଶ୍ୟତି ତଦ୍‌ଦମ୍ ।
ଅଥ ନ ଧ୍ୟାୟତେ ଜନ୍ତୁରାଲକ୍ଷ୍ୟାଞ୍ଜ ପ୍ରମାଦତଃ ॥ ୭୬ ॥

ୟଦି ତ୍ରିକାଳମାଗଚ୍ଛେତ୍ସ ଗଚ୍ଛେତ୍-ପୁଣ୍ୟସଂପଦମ୍ ।
ପୁଣ୍ୟମେତସ୍ତମାସାଦ୍ୟ ସଂକ୍ଷିପ୍ୟ କଥିତଂ ମୟା ॥ ୭୭ ॥

ଲବ୍ଧଘୋଷୋଽଥ ବୁଦ୍ଧ୍ୟେତ ପ୍ରସନ୍ନଂ ପରମେଶ୍ଵରମ୍ ।
ଜନ୍ମାନ୍ତରସହସ୍ରେଷୁ ଯଦା କ୍ଷୀଣଂ ତୁ କିଲ୍-ବିଷମ୍ ॥ ୭୮ ॥

ତଦା ପଶ୍ୟତି ଘୋଷେନ ସଂସାରୋଚ୍ଛେଦନଂ ମହତ୍ ।
ଅଧୁନା ସଂପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଘୋଷାଭ୍ୟାସସ୍ୟ ଲକ୍ଷଣମ୍ ॥ ୭୯ ॥

ମରୁଦ୍ଘୋ ଯସ୍ୟ ସିଦ୍ଧଃ ସେବୟେତ୍ ଗୁରୁଂ ସଦା ।
ଗୁରୁବକ୍ତ୍ରପ୍ରସାଦେନ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍-ପ୍ରାଣଜୟଂ ବୁଧଃ ॥ ୮୦ ॥

ବିତସ୍ତ୍ରିପ୍ରମିତଂ ଦୈର୍ଘ୍ୟଂ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲବିସ୍ତୃତମ୍ ।
ମୃଦୁଲଂ ଧବଲଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ବେଷ୍ଟନାମ୍ବରଲକ୍ଷଣମ୍ ॥ ୮୧ ॥

ନିରୁଧ୍ୟ ମାରୁତଂ ଗାତଂ ଶକ୍ତିଚାଲନଯୁକ୍ତିତଃ ।
ଅଷ୍ଟଧା କୁଣ୍ଡଳୀଭୂତାମୃତ୍ତୀଂ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ କୁଣ୍ଡଳୀମ୍ ॥ ୮୨ ॥

ପାୟୋରାକୁଞ୍ଚନଂ କୁର୍ଯ୍ୟାକୁଣ୍ଡଳୀଂ ଚାଲୟେତ୍ତଦା ।
ମୃତ୍ୟୁଚକ୍ରଗତସ୍ୟାପି ତସ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁଭୟଂ କୁତଃ ॥ ୮୩ ॥

ଏତଦେବ ପରଂ ଗୁହ୍ୟଂ କଥିତଂ ତୁ ମୟା ତବ ।
ବଜ୍ରାସନଗତୋ ନିତ୍ୟମୂର୍ତ୍ତ୍ବାକୁଞ୍ଚନମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୮୪ ॥

ବାୟୁନା ହୃଲିତୋ ବହ୍ନିଃ କୁଣ୍ଡଳୀମନିଶଂ ଦହେତ୍ ।
ସଂତପ୍ତା ସାଗ୍ନିନା ଜୀବଶକ୍ତିସ୍ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟମୋହିନୀ ॥ ୮୫ ॥

ପ୍ରବିଶେକନ୍ତୁଷ୍ଟେ ତୁ ସୁଷୁମ୍ନାବଦନାନ୍ତରେ ।
ବାୟୁନା ବହିନା ସାର୍ଥଂ ବ୍ରହ୍ମଗ୍ରନ୍ଥିଂ ଭିନତି ସା ॥ ୮୭ ॥

ବିଷ୍ଣୁଗ୍ରନ୍ଥିଂ ତତୋ ଭିତ୍ତ୍ୱା ରୁଦ୍ରଗ୍ରନ୍ଥିଂ ଚ ତିଷ୍ଠତି ।
ତତସ୍ତୁ କୁମ୍ଭକୈର୍ଗାତଂ ପୁରୟିତ୍ୱା ପୁନଃ ପୁନଃ ॥ ୮୭ ॥

ଅଥାଭ୍ୟସେସ୍ତୃୟଭେଦମୁଦ୍ଭାୟାଂ ଚାପି ଶୀତଲୀମ୍ ।
ଭସ୍ମାଂ ଚ ସହିତୋ ନାମ ସ୍ୟାତୁଷ୍ଟୟକୁମ୍ଭକଃ ॥ ୮୮ ॥

ବନ୍ଧତ୍ରୟେଣ ସଂଯୁକ୍ତଃ କେବଲପ୍ରାପ୍ତିକାରକଃ ।
ଅଥାସ୍ୟ ଲକ୍ଷଣଂ ସମ୍ୟକ୍ପଥୟାମି ସମାସତଃ ॥ ୮୯ ॥

ଏକାକିନୀ ସମୁପଗମ୍ୟ ବିବିକ୍ତଦେଶଂ ପ୍ରାଣାଦିରୂପମମୃତଂ ପରମାର୍ଥତତ୍ତ୍ୱମ୍ ।
ଲଘ୍ୱାଶିନୀ ଧୃତିମତା ପରିଭାବିତବ୍ୟଂ ସଂସାରରୋଗହରମୌଷଧମଦ୍ୱିତୀୟମ୍ ॥ ୯୦ ॥

ସୂର୍ଯ୍ୟନାତ୍ୟା ସମାକୃଷ୍ୟ ବାୟୁମଭ୍ୟାସୟୋଗିନୀ ।
ବିଧିବହୁମ୍ଭକଂ କୃତ୍ୱା ରେଚୟେଚ୍ଛୀତରଶ୍ମିନା ॥ ୯୧ ॥

ଉଦରେ ବହୁରୋଗଘ୍ନଂ କ୍ରିମିଦୋଷଂ ନିହନ୍ତି ଚ ।
ମୁହୁର୍ମୁହୁରିତଂ କାର୍ଯ୍ୟଂ ସୂର୍ଯ୍ୟଭେଦମୁଦାହୃତମ୍ ॥ ୯୨ ॥

ନାତୀଭ୍ୟାଂ ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ କୁଣ୍ଡଲ୍ୟାଃ ପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ କ୍ଷିପେତ୍ ।
ଧାରୟେଦୁଦରେ ପଶ୍ଚାତ୍ରେଚୟେଦିତୟା ସୁଧୀଃ ॥ ୯୩ ॥

କଣ୍ଠେ କଫାଦି ଦୋଷଘ୍ନଂ ଶରୀରାଗ୍ନିବିବର୍ଧନମ୍ ।
ନାତୀଜଲାପହଂ ଧାତୁଗତଦୋଷବିନାଶନମ୍ ॥ ୯୪ ॥

ଗଚ୍ଛତସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟତଃ କାର୍ଯ୍ୟମୁଦ୍ଭାୟାଖ୍ୟଂ ତୁ କୁମ୍ଭକମ୍ ।
ମୁଖେନ ବାୟୁଂ ସଂଗୃହ୍ୟ ଘ୍ରାଣରନ୍ତ୍ରେଣ ରେଚୟେତ୍ ॥ ୯୫ ॥

ଶୀତଲୀକରଣଂ ଚେଦଂ ହୃଦି ପିତ୍ତଂ କ୍ଷୁଧାଂ ତୃଷାନ୍ ।
ସ୍ତନଘୋରଥ ଭସ୍ମେବ ଲୋହକାରସ୍ୟ ବେଗତଃ ॥ ୯୬ ॥

ରେଚ୍ୟେତ୍-ପୁରଘୋଦ୍ଘାୟମାଶ୍ରମଂ ଦେହଗଂ ପିୟା ।
ୟଥା ଶ୍ରମୋ ଭବେଦେହେ ତଥା ସୂର୍ଯ୍ୟେଣ ପୁରଘୋତ୍ ॥ ୯୭ ॥

କଣ୍ଠସଂକୋଚନଂ କୃତ୍ୱା ପୁନଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରେଣ ରେଚୟେତ୍ ।
ବାତପିତ୍ତଶ୍ଳେଷ୍ମହରଂ ଶରୀରାଗ୍ନିବିବର୍ଧନମ୍ ॥ ୯୮ ॥

କୁଣ୍ଡଳୀବୋଧକଂ ବକ୍ରଦୋଷଘ୍ନଂ ଶୁଭଦଂ ସୁଖମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମନାତୀମୁଖାତ୍ତଃସ୍ଥକଫାଦ୍ୟର୍ଗଲନାଶନମ୍ ॥ ୯୯ ॥

ସମ୍ୟଗ୍-ବନ୍ଧସମୁଦ୍-ଭୂତଂ ଗ୍ରହ୍ନିତ୍ରୟବିଭେଦକମ୍ ।
ବିଶେଷେଣୈବ କର୍ତବ୍ୟଂ ଭସ୍ମାଖ୍ୟଂ କୁମ୍ଭକଂ ଦ୍ୱିଦମ୍ ॥ ୧୦୦ ॥

ବନ୍ଧତ୍ରୟମଧେଦାନୀଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଯଥାକ୍ରମମ୍ ।
ନିତ୍ୟଂ କୃତେନ ତେନାସ୍ତୌ ବାୟୋର୍ଜୟମବାପୁୟାତ୍ ॥ ୧୦୧ ॥

ଚତୁର୍ଣ୍ଣାମପି ଭେଦାନାଂ କୁମ୍ଭକେ ସମୁପସ୍ଥିତେ ।
ବନ୍ଧତ୍ରୟମିଦଂ କାର୍ଯ୍ୟଂ ବକ୍ଷ୍ୟମାଶଂ ମୟା ହି ତତ୍ ॥ ୧୦୨ ॥

ପ୍ରଥମୋ ମୂଳବନ୍ଧସ୍ତୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଞ୍ଜୟନାଭିଧଃ ।
ଜାଲନ୍ଧାରସ୍ତୃତୀୟସ୍ତୁ ଲକ୍ଷଣଂ କଥୟାମ୍ୟହମ୍ ॥ ୧୦୩ ॥

ଗୁଦଂ ପାର୍ଶ୍ୱ୍ୟା ତୁ ସଂପୀତ୍ୟ ପାୟୁମାକୁଞ୍ଚୟେଦ୍ଭଲାତ୍ ।
ବାରଂବାରଂ ଯଥା ଚୋର୍ଧ୍ୱଂ ସମାୟାତି ସମୀରଣଃ ॥ ୧୦୪ ॥

ପ୍ରାଣାପାନୌ ନାଦବିନ୍ଦୁ ମୂଳବନ୍ଧେନ ଚୈକତାମ୍ ।
ଗତ୍ୱା ଘୋଗସ୍ୟ ସଂସିଦ୍ଧିଂ ଗଚ୍ଛତୋ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ॥ ୧୦୫ ॥

କୁମ୍ଭକାନ୍ତେ ରେଚକାଦୌ କର୍ତ୍ତବ୍ୟସ୍ମୃତିୟାନକଃ ।
ବନ୍ଧୋ ଯେନ ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ପ୍ରାଣସ୍ମୃତ୍ତୀୟତେ ଯତଃ ॥ ୧୦୬ ॥

ତସ୍ମାଦୁତ୍ତୀୟନାଶ୍ୟୋଃୟଂ ଯୋଗିଭିଃ ସମୁଦାହୃତଃ ।
ଉଦ୍ଘିୟାନଂ ତୁ ସହଜଂ ଗୁରୁଣା କଥିତଂ ସଦା ॥ ୧୦୭ ॥

ଅଭ୍ୟସେଉଦତନ୍ତ୍ରସ୍ତୁ ବୃଦ୍ଧୋଽପି ତରୁଣୋ ଭବେତ୍ ।
ନାଭେରୂର୍ଧ୍ବମଧସ୍ତାପି ତ୍ରାଣଂ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍-ପ୍ରୟତ୍ନତଃ ॥ ୧୦୮ ॥

ଷାଶ୍-ମାସମଭ୍ୟସେନ୍ନୃତ୍ୟଂ ଜୟତ୍ୟେବ ନ ସଂଶୟଃ ।
ପୂରକାନ୍ତେ ତୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟୋ ବନ୍ଧୋ ଜାଲନ୍ଧରାଭିଧଃ ॥ ୧୦୯ ॥

କଣ୍ଠସଂକୋଚରୂପୋଽସୌ ବାୟୁର୍ମାର୍ଗନିରୋଧକଃ ।
କଣ୍ଠମାକୁଞ୍ଚ୍ୟ ହୃଦୟେ ସ୍ଥାପୟେଦ୍ଭୃଦମିଚ୍ଛୟା ॥ ୧୧୦ ॥

ବନ୍ଧୋ ଜାଲନ୍ଧରାଶ୍ୟୋଃୟମମୃତାପ୍ୟାୟକାରକଃ ।
ଅଧସ୍ତାକୁଞ୍ଚିନେନାଶୁ କଣ୍ଠସଂକୋଚନେ କୃତେ ॥ ୧୧୧ ॥

ମଧ୍ୟେ ପଶ୍ଚିମତାନେନ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରହ୍ମନାତିଗଃ ।
ବଜ୍ରାସନସ୍ଥିତୋ ଯୋଗୀ ଚାଲୟିତ୍ବା ତୁ କୁଣ୍ଡଳୀମ୍ ॥ ୧୧୨ ॥

କୁର୍ଯ୍ୟାଦନନ୍ତରଂ ଭସ୍ମୀଂ କୁଣ୍ଡଳୀମାଶୁ ବୋଧୟେତ୍ ।
ଭିଦ୍ୟନ୍ତେ ଗ୍ରନ୍ଥୟେ ବଂଶେ ତପ୍ତଲୋହଶଲ୍ୟାକୟା ॥ ୧୧୩ ॥

ତଥୈବ ପୃଷ୍ଠବଂଶଃ ସ୍ୟାଦ୍-ଗ୍ରନ୍ଥିଭେଦସ୍ତୁ ବାୟୁନା ।
ପିପୀଲିକାୟାଂ ଲଗ୍ନାୟାଂ କଣ୍ଠସ୍ତୁତ୍ର ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୧୧୪ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ତଥାଽଭ୍ୟାସାସ୍ତତତଂ ବାୟୁନା ଭବେତ୍ ।
ରୁଦ୍ରଗ୍ରନ୍ଥିଂ ତତୋ ଭିତ୍ତ୍ବା ତତୋ ଯାତି ଶିବାତ୍ମକମ୍ ॥ ୧୧୫ ॥

ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟେ ସମୌ କୃତ୍ୱା ତୟୋର୍ଯୋଗଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ।
ଗୁଣତ୍ରୟମତୀତଂ ସ୍ୟାଦ୍-ଗ୍ରନ୍ଥିତ୍ରୟବିଭେଦନାତ୍ ॥ ୧୧୭ ॥

ଶିବଶକ୍ତିସମାୟୋଗେ ଜାୟତେ ପରମା ସ୍ଥିତିଃ ।
ୟଥା କରୀ କରେଣୈବ ପାନୀୟଂ ପ୍ରପିବେସୁଦା ॥ ୧୧୭ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାବଜ୍ରନାଲେନ ପବମାନଂ ଗ୍ରସେତ୍ୱଥା ।
ବଜ୍ରଦଣ୍ଡସମୁଦ୍-ଭୂତା ମଣୟଶ୍ଚୈକବିଂଶତିଃ ॥ ୧୧୮ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ସ୍ଥିତାଃ ସର୍ବେ ସୁତ୍ରେ ମଣିଗଣା ଇବ ।
ମୋକ୍ଷମାର୍ଗେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନାସୁଷୁମ୍ନା ବିଶ୍ୱରୂପିଣୀ ॥ ୧୧୯ ॥

ୟଥୈବ ନିଶ୍ଚିତଃ କାଳଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟନିବନ୍ଧନାତ୍ ।
ଆପୂର୍ଣ୍ଣ କୁମ୍ଭତୋ ବାୟୁର୍ବହିର୍ନୌ ଯାତି ସାଧକେ ॥ ୧୨୦ ॥

ପୁନଃ ପୁନସ୍ତଦ୍ଦେବ ପଶ୍ଚିମଦ୍ୱାରଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ପୁରିତସ୍ତୁ ସ ତଦ୍ଭାରେରୀଷକୁମ୍ଭକତାଂ ଗତଃ ॥ ୧୨୧ ॥

ପ୍ରବିଶେସୂର୍ବଗାତ୍ରେଷୁ ବାୟୁଃ ପଶ୍ଚିମମାର୍ଗତଃ ।
ରେଚିତଃ କ୍ଷୀଣତାଂ ଯାତି ପୁରିତଃ ପୋଷୟେତ୍ୱତଃ ॥ ୧୨୨ ॥

ୟତ୍ରେବ ଜାତଂ ସକଲେବରଂ ମନସ୍ତତ୍ରେବ ଲୀନଂ କୁରୁତେ ସ ଯୋଗାତ୍ ।
ସ ଏବ ମୁକ୍ତୋ ନିରହଂକୃତିଃ ସୁଖୀ ମୁଦା ନ ଜାୟନ୍ତି ହି ପିଣ୍ଡପାତିନଃ ॥ ୧୨୩ ॥

ଚିତ୍ତଂ ବିନିଷ୍ଠଂ ଯଦି ଭାସିତଂ ସ୍ୟାତ୍ତତ୍ର ପ୍ରତୀତୋ ମରୁତୋଽପି ନାଶଃ ।
ନ ତେଦ୍ୟଦି ସ୍ୟାନ୍ନ ତୁ ତସ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରଂ ନାତ୍ମପ୍ରତୀତିର୍ନ ଗୁରୁର୍ନ ମୋକ୍ଷଃ ॥ ୧୨୪ ॥

ଜଲୌକା ରୂପିରଂ ଯଦ୍ୱଦ୍ୱଲ୍ଲାଦାକର୍ଷତି ସ୍ୱୟମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମନାତୀ ତଥା ଧାତୁନ୍-ସଂତତାଭ୍ୟାମୟୋଗତଃ ॥ ୧୨୫ ॥

ଅନେନାଭ୍ୟାସଘୋଷେନ ନିତ୍ୟମାସନବନ୍ଧତଃ ।

ଚିତ୍ତଂ ବିଲୀନତାମେତି ବିଦୁର୍ନୌ ଯାତ୍ୟଧସ୍ତଥା ॥ ୧୭୬ ॥

ରେଚକଂ ପୁରକଂ ମୁକ୍ତା ବାୟୁନା ସ୍ଥୀୟତେ ସ୍ଥିରମ୍ ।

ନାନା ନାଦାଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ସଂସ୍ରବେକହମଣ୍ଡଲମ୍ ॥ ୧୭୭ ॥

ନଶ୍ୟନ୍ତି କ୍ଷୁଦ୍ରିତାସାଦ୍ୟାଃ ସର୍ବଦୋଷାସ୍ତତସ୍ତଦା ।

ସ୍ୱରୂପେ ସଜ୍ଜିତାନନ୍ଦେ ସ୍ଥିତିମାପ୍ନୋତି କେବଳମ୍ ॥ ୧୭୮ ॥

କଥିତଂ ତୁ ତବ ପ୍ରୀତ୍ୟା ହ୍ୟେତଦଭ୍ୟାସଲକ୍ଷଣମ୍ ।

ମନ୍ତ୍ରୋ ଲକ୍ଷ୍ମୋ ହଠୋ ରାଜଘୋଷୋଽନ୍ତର୍ଭୁମିକାଃ କ୍ରମାତ୍ ॥ ୧୭୯ ॥

ଏକ ଏବ ଚତୁର୍ଥାଂସଂ ମହାଘୋଷୋଽଭିଧୀୟତେ ।

ହକାରେଣ ବହିର୍ଯ୍ୟାତି ସକାରେଣ ବିଶେତ୍-ପୁନଃ ॥ ୧୮୦ ॥

ହଂସହଂସେତି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ସର୍ବେର୍ଜୀବଶ୍ଚ ଜପ୍ୟତେ ।

ଗୁରୁବାକ୍ୟାସ୍ତୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ବିପରୀତୋ ଭବେଦ୍ଧପଃ ॥ ୧୮୧ ॥

ସୋଽହଂସୋଽହମିତି ପ୍ରୋକ୍ତୋ ମନ୍ତ୍ରଘୋଷଃ ସ ଉତ୍ୟତେ ।

ପ୍ରତୀତିର୍ମନ୍ତ୍ରଘୋଷାକ ଜାୟତେ ପଶ୍ଚିମେ ପଥି ॥ ୧୮୨ ॥

ହକାରେଣ ତୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ସ୍ୟାସ୍ତ୍ରକାରେଣେନ୍ଦୁରୁତ୍ୟତେ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସୋରୈକ୍ୟଂ ହଠ ଇତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ॥ ୧୮୩ ॥

ହଠେନ ଗ୍ରସ୍ୟତେ ଜାତ୍ୟଂ ସର୍ବଦୋଷସମୁଦ୍-ଭବମ୍ ।

କ୍ଷେତ୍ରଜଃ ପରମାତ୍ମା ଚ ତୟୋରୈକ୍ୟଂ ଯଦା ଭବେତ୍ ॥ ୧୮୪ ॥

ତଦୈକ୍ୟେ ସାଧିତେ ବ୍ରହ୍ମଂଶ୍ଚିତ୍ତଂ ଯାତି ବିଲୀନତାମ୍ ।

ପବନଃ ସ୍ଥିର୍ଯମାୟାତି ଲୟଘୋଷୋଦୟେ ସତି ॥ ୧୮୫ ॥

ଲୟାସ୍ତ୍ରାପ୍ୟତେ ସୌଖ୍ୟଂ ସ୍ବାତ୍ତ୍ବାନନ୍ଦଂ ପରଂ ପଦମ୍ ।
ଘୋନିମଧ୍ୟେ ମହାକ୍ଷେତ୍ରେ ଜପାବନ୍ଧୁକସଂନିଭମ୍ ॥ ୧୩୭ ॥

ରଜୋ ବସତି ଜହ୍ନନାଂ ଦେବୀତତ୍ତ୍ବଂ ସମାବୃତମ୍ ।
ରଜସୋ ରେତସୋ ଘୋଗାଦ୍ରାଜଘୋଗ ଇତି ସ୍ମୃତଃ ॥ ୧୩୮ ॥

ଅଶିମାଦିପଦଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ରାଜତେ ରାଜଘୋଗତଃ ।
ପ୍ରାଶାପାନସମାଘୋଗୋ ଜ୍ଞେୟଂ ଘୋଗତତ୍ତ୍ବଂ ଯମ୍ ॥ ୧୩୯ ॥

ସଂକ୍ଷେପାକ୍ଷପିତଂ ବ୍ରହ୍ମନ୍ନାନ୍ୟଥା ଶିବଭାଷିତମ୍ ।
କ୍ରମେଣ ପ୍ରାପ୍ୟତେ ପ୍ରାପ୍ୟମଭ୍ୟାସାଦେବ ନାନ୍ୟଥା ॥ ୧୪୦ ॥

ଏକେନୈବ ଶରୀରେଣ ଘୋଗାଭ୍ୟାସାକ୍ଷନୈଃଶନୈଃ ।
ଚିରାସ୍ତ୍ରାପ୍ୟତେ ମୁକ୍ତିର୍ମର୍କଟକ୍ରମ ଏବ ସଃ ॥ ୧୪୦ ॥

ଘୋଗସିଦ୍ଧିଂ ବିନା ଦେହଃ ପ୍ରମାଦାଦ୍ୟଦି ନଶ୍ୟତି ।
ପୂର୍ବବାସନୟା ଯୁକ୍ତଃ ଶରୀରଂ ଚାନ୍ୟଦାପୁୟାତ୍ ॥ ୧୪୧ ॥

ତତଃ ପୁଣ୍ୟବଶାସ୍ତ୍ରିକ୍ଷୋ ଗୁରୁଶା ସହ ସଂଗତଃ ।
ପଶ୍ଚିମଦ୍ବାରମାର୍ଗେଣ ଜାୟତେ ତ୍ବରିତଂ ଫଳମ୍ ॥ ୧୪୨ ॥

ପୂର୍ବଜନ୍ମକୃତାଭ୍ୟାସାସ୍ତ୍ରତ୍ବରଂ ଫଳମଶ୍ନୁତେ ।
ଏତଦେବ ହି ବିଜ୍ଞେୟଂ ତତ୍ତ୍ବାକମତମୁତ୍ୟତେ ॥ ୧୪୩ ॥

ନାସ୍ତି କାକମତାଦନ୍ୟଦଭ୍ୟାସାଖ୍ୟମତଃ ପରମ୍ ।
ତେନୈବ ପ୍ରାପ୍ୟତେ ମୁକ୍ତିର୍ନାନ୍ୟଥା ଶିବଭାଷିତମ୍ ॥ ୧୪୪ ॥

ହଠଘୋଗକ୍ରମାକ୍ଷାସହଜୀବଲୟାଦିକମ୍ ।
ପାକୃତଂ ମୋକ୍ଷମାର୍ଗଂ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରସିଦ୍ଧଂ ପଶ୍ଚିମଂ ବିନା ॥ ୧୪୫ ॥

ଆଦୌ ରୋଗାଃ ପ୍ରଣଶ୍ୟନ୍ତି ପଶ୍ଚାନ୍ନାତ୍ୟଂ ଶରୀରଜନ୍ ।
ତତଃ ସମରସୋ ଭୂତ୍ୱା ଚନ୍ଦ୍ରୋ ବର୍ଷତ୍ୟନାରତନ୍ ॥ ୧୪୭ ॥

ଧାତୁଂଶ୍ଚ ସଂଗ୍ରହେଦ୍ୱନ୍ନିଃ ପବନେନ ସମନ୍ତତଃ ।
ନାନା ନାଦାଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ମାର୍ଦ୍ଦବଂ ସ୍ୟାନ୍ନଲେବରେ ॥ ୧୪୮ ॥

ଜିହ୍ୱା ବୃଷ୍ଟ୍ୟାଦିକଂ ଜାତ୍ୟଂ ଖେଚରଃ ସ ଭବେନ୍ନରଃ ।
ସର୍ବଜ୍ଞୋଽସୌ ଭବେନ୍ନାମରୂପଃ ପବନବେଗବାନ୍ ॥ ୧୪୯ ॥

କ୍ରୀତତେ ତ୍ରିଷ୍ଟୁ ଲୋକେଷୁ ଜାୟନ୍ତେ ସିଦ୍ଧୟୋଽଗିଲାଃ ।
କର୍ପୁରେ ଲୀୟମାନେ କିଂ କାଠିନ୍ୟଂ ତତ୍ର ବିଦ୍ୟତେ ॥ ୧୫୦ ॥

ଅହଂକାରକ୍ଷୟେ ତଦ୍ୱଦେହେ କଠିନତା କୁତଃ ।
ସର୍ବକର୍ତ୍ତା ଚ ଘୋରୀନ୍ଦ୍ରଃ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରୋଽନନ୍ତରୂପବାନ୍ ॥ ୧୫୧ ॥

ଜୀବନ୍ତୁକ୍ତୋ ମହାୟୋଗୀ ଜାୟତେ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।
ଦ୍ୱିବିଧାଃ ସିଦ୍ଧୟୋ ଲୋକେ କଳ୍ପିତାଃକଳ୍ପିତାସ୍ତଥା ॥ ୧୫୨ ॥

ରସୌଷଧିକ୍ରିୟାଜାଲମନ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାସାଦିସାଧନାତ୍ ।
ସିଦ୍ଧ୍ୟନ୍ତି ସିଦ୍ଧୟୋ ଯାସୁ କଳ୍ପିତାସ୍ତାଃ ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତିତାଃ ॥ ୧୫୩ ॥

ଅନିତ୍ୟା ଅଳ୍ପବୀର୍ଯ୍ୟାସ୍ତାଃ ସିଦ୍ଧୟଃ ସାଧନୋଦ୍-ଭବାଃ ।
ସାଧନେନ ବିନାପ୍ୟେବଂ ଜାୟନ୍ତେ ସ୍ୱତ ଏବ ହି ॥ ୧୫୪ ॥

ସ୍ୱାତ୍ମୟୋଗୈକନିଷ୍ଠେଷୁ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟାଦୀଶ୍ୱରପ୍ରିୟାଃ ।
ପ୍ରଭୂତାଃ ସିଦ୍ଧୟୋ ଯାସ୍ତାଃ କଳ୍ପନାରହିତାଃ ସ୍ତୃତାଃ ॥ ୧୫୫ ॥

ସିଦ୍ଧାନିତ୍ୟା ମହାବୀର୍ଯ୍ୟା ଇଚ୍ଛାରୂପାଃ ସ୍ୱୟୋଗଜାଃ ।
ଚିରକାଲାତ୍-ପ୍ରଜାୟନ୍ତେ ବାସନାରହିତେଷୁ ଚ ॥ ୧୫୬ ॥

ତାସ୍ମ ଗୋପ୍ୟା ମହାଘୋଷାପୁରମାତୁପଦେବ୍ୟୟେ ।
ବିନା କାର୍ଯ୍ୟଂ ସଦା ଗୁପ୍ତଂ ଘୋଷାସିଦ୍ଧସ୍ୟ ଲକ୍ଷଣମ୍ ॥ ୧୫୬ ॥

ୟଥାକାଶଂ ସମୁଦିଶ୍ୟ ଗଚ୍ଛଦ୍-ଭିଃ ପଥିକୈଃ ପଥି ।
ନାନା ତୀର୍ଥାନି ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ନାନାମାର୍ଗାସ୍ତୁ ସିଦ୍ଧୟଃ ॥ ୧୫୭ ॥

ସ୍ୱୟମେବ ପ୍ରଜାୟନ୍ତେ ଲାଭାଲାଭବିବର୍ଜିତେ ।
ଘୋଷମାର୍ଗେ ତଥୈବେଦଂ ସିଦ୍ଧିଜାଲଂ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୧୫୮ ॥

ପରୀକ୍ଷକୈଃ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାରୈର୍ହେମ ସଂପ୍ରୋତ୍ୟତେ ଯଥା ।
ସିଦ୍ଧିଭିର୍ଲକ୍ଷୟେସିଦ୍ଧଂ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତଂ ତଥୈବ ଚ ॥ ୧୫୯ ॥

ଅଲୌକିକଗୁଣସ୍ତସ୍ୟ କଦାଚିଦୃଶ୍ୟତେ ପୁରମ୍ ।
ସିଦ୍ଧିଭିଃ ପରିହୀନଂ ତୁ ନରଂ ବଦଂ ତୁ ଲକ୍ଷୟେତ୍ ॥ ୧୬୦ ॥

ଅଜରାମରପିଣ୍ଡୋ ଯୋ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତଃ ସ ଏବ ହି ।
ପଶୁକୁକୁଟକୀଟାଦ୍ୟା ମୃତଂ ସଂପ୍ରାପ୍ତବନ୍ତି ବୈ ॥ ୧୬୧ ॥

ତେଷାଂ କିଂ ପିଣ୍ଡପାତେନ ମୁକ୍ତିର୍ଭବତି ପଦ୍ମଜ ।
ନ ବହିଃ ପ୍ରାଣ ଆୟାତି ପିଣ୍ଡସ୍ୟ ପତନଂ କୁତଃ ॥ ୧୬୨ ॥

ପିଣ୍ଡପାତେନ ଯା ମୁକ୍ତିଃ ସା ମୁକ୍ତିର୍ନ ତୁ ହନ୍ୟତେ ।
ଦେହେ ବ୍ରହ୍ମତୁମାୟାତେ ଜଲାନାଂ ସୈନ୍ଧବଂ ଯଥା ॥ ୧୬୩ ॥

ଅନନ୍ୟତାଂ ଯଦା ଯାତି ତଦା ମୁକ୍ତଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ବିମତାନି ଶରୀରାଣି ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ତଥୈବ ଚ ॥ ୧୬୪ ॥

ବ୍ରହ୍ମ ଦେହତୁମାପନ୍ନଂ ବାରି ବୁଦ୍ଧଦତାମିବ ।
ଦଶଦ୍ୱାରପୁରଂ ଦେହଂ ଦଶନାତୀମହାପଥମ୍ ॥ ୧୬୫ ॥

ଦଶଭିର୍ବାୟୁଭିର୍ବାୟୁଂ ଦଶେନ୍ଦ୍ରିୟପରିଚ୍ଛଦମ୍ ।
ଷଡାଧାରାପବରକଂ ଷଡନ୍ଦ୍ରିୟମହାବନମ୍ ॥ ୧୭୬ ॥

ଚତୁଃପୀଠସମାକୀର୍ଣ୍ଣଂ ଚତୁରାମ୍ନାୟଦୀପକମ୍ ।
ବିନ୍ଦୁନାଦମହାଲିଙ୍ଗଂ ଶିବଶକ୍ତିନିକେତନମ୍ ॥ ୧୭୭ ॥

ଦେହଂ ଶିବାଲୟଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ସିଦ୍ଧିଦଂ ସର୍ବଦେହିନାମ୍ ।
ଗୁଦମେନ୍ଦ୍ରାନ୍ତରାଲସ୍ଥଂ ମୂଳାଧାରଂ ତ୍ରିକୋଣକମ୍ ॥ ୧୭୮ ॥

ଶିବସ୍ୟ ଜୀବରୂପସ୍ୟ ସ୍ଥାନଂ ତଦ୍ଧି ପ୍ରଚକ୍ଷତେ ।
ୟତ୍ର କୁଣ୍ଡଳିନୀ ନାମ ପରା ଶକ୍ତିଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ॥ ୧୭୯ ॥

ୟସ୍ମାଦୁପଦ୍ୟତେ ବାୟୁର୍ୟସ୍ମାଦ୍ବୃହ୍ନିଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ।
ୟସ୍ମାଦୁପଦ୍ୟତେ ବିନ୍ଦୁର୍ୟସ୍ମାନ୍ନାଦଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୧୮୦ ॥

ୟସ୍ମାଦୁପଦ୍ୟତେ ହଂସୋ ଯସ୍ମାଦୁପଦ୍ୟତେ ମନଃ ।
ତଦେତକ୍ତ୍ରାମରୂପାଖ୍ୟଂ ପୀଠଂ କାମଫଳପ୍ରଦମ୍ ॥ ୧୮୧ ॥

ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନାହ୍ନୟଂ ଚକ୍ରଂ ଲିଙ୍ଗମୂଳେ ଷଡସ୍ତକେ ।
ନାଭିଦେଶେ ସ୍ଥିତଂ ଚକ୍ରଂ ଦଶାରଂ ମଣିପୁରକମ୍ ॥ ୧୮୨ ॥

ଦ୍ୱାଦଶାରଂ ମହାଚକ୍ରଂ ହୃଦୟେ ତାପ୍ୟନାହତମ୍ ।
ତଦେତତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣଗିର୍ଯ୍ୟାଖ୍ୟଂ ପୀଠଂ କମଳସଂଭବ ॥ ୧୮୩ ॥

କଣ୍ଠକୂପେ ବିଶୁଦ୍ଧ୍ୟାଖ୍ୟଂ ଯଜ୍ଞକ୍ରଂ ଷୋଡଶାସ୍ତକମ୍ ।
ପୀଠଂ ଜାଲନ୍ଦରଂ ନାମ ତିଷ୍ଠତ୍ୟତ୍ର ସୁରେଶ୍ୱର ॥ ୧୮୪ ॥

ଆଜ୍ଞା ନାମ ଭୂବୋର୍ମଧ୍ୟେ ଦ୍ୱିଦଳଂ ଚକ୍ରମୁତ୍ତମମ୍ ।
ଉତ୍ୟାନାଖ୍ୟଂ ମହାପୀଠମୁପରିଷ୍ଠାତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ॥ ୧୮୫ ॥

ଚତୁରସ୍ରଂ ଧରଣ୍ୟାଦୌ ବ୍ରହ୍ମା ତତ୍ରାଧିଦେବତା ।
ଅଧିଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଚଲଂ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତସ୍ୟାଧିଦେବତା ॥ ୧୭୭ ॥

ତ୍ରିକୋଶମଣ୍ଡଳଂ ବହ୍ନୀ ରୁଦ୍ରସ୍ତସ୍ୟାଧିଦେବତା ।
ବାୟୋର୍ବିମ୍ବଂ ତୁ ଷଡ୍-କୋଶମୀଶ୍ବରୋଽସ୍ୟାଧିଦେବତା ॥ ୧୭୮ ॥

ଆକାଶମଣ୍ଡଳଂ ବୃତ୍ତଂ ଦେବତାଽସ୍ୟ ସଦାଶିବଃ ।
ନାଦରୂପଂ ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ମନସୋ ମଣ୍ଡଳଂ ବିଦୁଃ ॥ ୧୭୯ ॥

॥ ଇତି ଘୋଷଣିଶୋପନିଷତ୍ସମ୍ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୧॥

==|| ୦ ||==

॥ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ପୁନର୍ଯୋଗସ୍ୟ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ଶ୍ରୋତୁମିଚ୍ଛାମି ଶଂକର ।
ୟସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନମାତ୍ରେଣ ଖେଚରୀସମତାଂ ବ୍ରଜେତ୍ ॥ ୧ ॥

ଶୃଣୁ ବ୍ରହ୍ମନ୍ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଗୋପନୀୟଂ ପ୍ରୟତ୍ନତଃ ।
ଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଵଂ ତୁ ଶୁଶ୍ରୁଷାଂ ଯଃ କୁର୍ଯ୍ୟାଦପ୍ରମାଦତଃ ॥ ୨ ॥

ତସ୍ମୈ ବାଚ୍ୟଂ ଯଥାତଥ୍ୟଂ ଦାକ୍ତାୟ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣେ ।
ପାଣ୍ଡିତ୍ୟାଦର୍ଥଲୋଭାଦ୍ୱା ପ୍ରମାଦାଦ୍ୱା ପ୍ରୟଚ୍ଛତି ॥ ୩ ॥

ତେନାଧୀତଂ ଶ୍ରୁତଂ ତେନ ତେନ ସର୍ବମନୁଷ୍ଠିତମ୍ ।
ମୂଲମନ୍ତଃ ବିଜାନାତି ଯୋ ବିଦ୍ୱାନ୍-ଶୁରୁଦର୍ଶିତମ୍ ॥ ୪ ॥

ଶିବଶକ୍ତିମୟଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ମୂଳାଧାରାସୁମୁଦ୍ରିତମ୍ ।
ତସ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ବୈ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞୋତା ବକ୍ତା ତ ଦୁର୍ଲଭଃ ॥ ୫ ॥

ଏତପ୍ତୀଠମିତି ପ୍ରୋକ୍ତଂ ନାଦଲିଙ୍ଗଂ ଚିଦାତ୍ମକମ୍ ।
ତସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନମାତ୍ରେଣ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବେଦ୍ଭବଃ ॥ ୬ ॥

ଅଶିମାଦିକମୈଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟମଚିରାଦେବ ଜାୟତେ ।
ମନନାତ୍-ପ୍ରାଣନାଜୈବ ମଦ୍ରୁପସ୍ୟାବବୋଧନାତ୍ ॥ ୭ ॥

ମନ୍ତ୍ରମିତ୍ୟୁତ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମନ୍ମଦଧିଷ୍ଠାନତୋଽପି ବା ।
ମୂଳତ୍ଵାସୁର୍ବମନ୍ତ୍ରାଣାଂ ମୂଳାଧାରାସୁମୁଦ୍-ଭବାତ୍ ॥ ୮ ॥

ମୂଳସ୍ଵରୂପଲିଙ୍ଗତ୍ଵାନୁଲମନ୍ତ୍ର ଇତି ସ୍ମୃତଃ ।
ସୁକ୍ଷ୍ମତ୍ଵାକ୍ହାରଣତ୍ଵାକ ଲୟନାଦ୍ଭ୍ୟମନାଦପି ॥ ୯ ॥

ଲକ୍ଷଣାପୂରମେଶସ୍ୟ ଲିଙ୍ଗମିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।
ସଂନିଧାନାସୁମସ୍ତେଷୁ ଜନ୍ମଷ୍ଟପି ତ ସଂତତମ୍ ॥ ୧୦ ॥

ସୂଚକତ୍ଵାକ ରୂପସ୍ୟ ସୂତ୍ରମିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।
ମହାମାୟା ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀମହାଦେବୀ ସରସ୍ଵତୀ ॥ ୧୧ ॥

ଆଧାରଶକ୍ତିରବ୍ୟକ୍ତା ଯୟା ବିଶ୍ଵଂ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ।
ସୁକ୍ଷ୍ମାଭା ବିନ୍ଦୁରୂପେଣ ପୀଠରୂପେଣ ବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୧୨ ॥

ବିନ୍ଦୁପୀଠଂ ବିନିର୍ଭୟ ନାଦଲିଙ୍ଗମୁପସ୍ଥିତମ୍ ।
ପ୍ରାଣେନୋଜ୍ଞାୟତେ ବ୍ରହ୍ମନ୍-ଷଣ୍ଢାଖୀକରଣେନ ତ ॥ ୧୩ ॥

ଗୁରୁପଦେଶମାର୍ଗେଣ ସହସ୍ରୈବ ପ୍ରକାଶତେ ।
ସ୍ଥୂଳଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ପରଂ ଚେତି ତ୍ରିବିଧଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବସ୍ତୁଃ ॥ ୧୪ ॥

ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମମୟଂ ରୂପଂ ସ୍ଥୂଳଂ ବୈରାଜମୁତ୍ୟତେ ।
ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ତୁ ନାଦଂ ବୀଜତ୍ରୟାତ୍ମକମ୍ ॥ ୧୫ ॥

ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ପରଂ ସତ୍ୟଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ଅପ୍ରମେୟମନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟମବାତ୍ସ୍ନାନସଗୋଚରମ୍ ॥ ୧୬ ॥

ଶୁଦ୍ଧଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ନିରାକାରଂ ନିର୍ବିକାରଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ।
ଅନନ୍ତମପରିଚ୍ଛେଦ୍ୟମନୁପମମନାମୟମ୍ ॥ ୧୭ ॥

ଆତ୍ମମନ୍ତ୍ରସଦାଭ୍ୟାସାପୁରତତ୍ତ୍ୱଂ ପ୍ରକାଶତେ ।
ତଦଭିବ୍ୟକ୍ତିହ୍ନାନି ସିଦ୍ଧିଦ୍ୱାରାଣି ମେ ଶୃଣୁ ॥ ୧୮ ॥

ଦୀପଜ୍ୱାଲେନ୍ଦୁଖଦ୍ୟୋତବିଦ୍ୟୁନ୍ମୁକ୍ଷତ୍ରଭାସୁରାଃ ।
ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ସୂକ୍ଷ୍ମରୂପେଣ ସଦା ଯୁକ୍ତସ୍ୟ ଘୋଷିନଃ ॥ ୧୯ ॥

ଅଶିମାଦିକମୈଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟମଚିରାତ୍ତସ୍ୟ ଜାୟତେ ।
ନାସ୍ତି ନାଦାପୁରୋ ମନ୍ତୋ ନ ଦେବଃ ସ୍ୱାତ୍ମନଃ ପରଃ ॥ ୨୦ ॥

ନାନୁସଂଧେଃ ପରା ପୂଜା ନ ହି ତୃପ୍ତେଃ ପରଂ ମୁଖମ୍ ।
ଗୋପନୀୟଂ ପ୍ରୟତ୍ନେନ ସର୍ବଦା ସିଦ୍ଧିମିଚ୍ଛତା ।
ମଦ୍-ଭକ୍ତ ଏତଦ୍ୱିଜ୍ଞାୟ କୃତ କୃତ୍ୟଃ ସୁଖୀ ଭବେତ୍ ॥ ୨୧ ॥

ୟସ୍ୟ ଦେବେ ପରା ଭକ୍ତିର୍ଯଥା ଦେବେ ତଥା ଗୁରୌ ।
ତସ୍ୟୈତେ କଥିତା ହ୍ୟର୍ଥାଃ ପ୍ରକାଶନ୍ତେ ମହାତ୍ମନଃ ॥ ୨୨ ॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ଘୋଷଣିଶୋପନିଷସ୍ତୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୨॥

==|| ୦ ||==

॥ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଯନ୍ମନସ୍ୟଂ ଚିଦାଖ୍ୟାତଂ ଯୁଦ୍ଧିଜୀନାଂ ଚ କାରଣମ୍ ।

ଯେନ ବିଜ୍ଞାତମାତ୍ରେଣ ଜନ୍ମବନ୍ଧାତ୍-ପ୍ରମୁତ୍ୟତେ ॥ ୧ ॥

ଅକ୍ଷରଂ ପରମୋ ନାଦଃ ଶବ୍ଦବ୍ରହ୍ମେତି କଥ୍ୟତେ ।

ମୂଳାଧାରଗତା ଶକ୍ତିଃ ସ୍ୱାଧାରା ବିନ୍ଦୁରୂପିଣୀ ॥ ୨ ॥

ତସ୍ୟାମୁପଦ୍ୟତେ ନାଦଃ ସୁକ୍ଷ୍ମବୀଜାଦିବାଙ୍କୁରଃ ।

ତାଂ ପଶ୍ୟନ୍ତୀଂ ବିଦୁର୍ବିଶ୍ଵଂ ଯୟା ପଶ୍ୟନ୍ତି ଘୋଷିନଃ ॥ ୩ ॥

ହୃଦୟେ ବ୍ୟଜ୍ୟତେ ଘୋଷୋ ଗର୍ଜପୂର୍ଜନ୍ୟସଂନିଭଃ ।

ତତ୍ର ସ୍ଥିତା ସୁରେଶାନ ମଧ୍ୟମେତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ॥ ୪ ॥

ପ୍ରାଣେନ ଚ ସ୍ୱରାଖ୍ୟେନ ପ୍ରଥିତା ବୈଶରୀ ପୁନଃ ।

ଶାଖାପଲ୍ଲବରୂପେଣ ତାଳ୍ପାଦିସ୍ଥାନଘଟନାତ୍ ॥ ୫ ॥

ଅକାରାଦିକ୍ଷକାରାନ୍ତ୍ରାନ୍ୟକ୍ଷରାଣି ସମୀରୟେତ୍ ।

ଅକ୍ଷରେଭ୍ୟଃ ପଦାନି ସ୍ତୁଃ ପଦେଭ୍ୟା ବାକ୍ୟସଂଭବଃ ॥ ୬ ॥

ସର୍ବେ ବାକ୍ୟାତ୍ମକା ମନ୍ତ୍ରା ବେଦଶାସ୍ତ୍ରାଣି କୃତ୍ସ୍ନଶଃ ।

ପୁରାଣାନି ଚ କାବ୍ୟାନି ଭାଷାଶ୍ଚ ବିବିଧା ଅପି ॥ ୭ ॥

ସପ୍ତ ସ୍ୱରାଶ୍ଚ ଗାଥାଶ୍ଚ ସର୍ବେ ନାଦସମୁଦ୍-ଭବଃ ।

ଏଷା ସରସ୍ୱତୀ ଦେବୀ ସର୍ବଭୂତଗୁହାଶ୍ରୟା ॥ ୮ ॥

ବାୟୁନା ବହିର୍ଯୁକ୍ତେନ ପ୍ରେର୍ଯ୍ୟମାଣା ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।

ତଦ୍ବିବର୍ତ୍ତପର୍ଦୈର୍ବାକ୍ୟୈରିତ୍ୟେବଂ ବର୍ତ୍ତତେ ସଦା ॥ ୯ ॥

ୟ ଇମାଂ ବୈଶରୀଂ ଶକ୍ତିଂ ଘୋଷୀ ସ୍ବାତ୍ତ୍ବମି ପଶ୍ୟତି ।
ସ ବାକ୍ତିକିମବାପ୍ନୋତି ସରସ୍ବତ୍ୟାଃ ପ୍ରସାଦତଃ ॥ ୧୦ ॥

ବେଦଶାସ୍ତ୍ରପୁରାଣାନାଂ ସ୍ବୟଂ କର୍ତ୍ତା ଭବିଷ୍ୟତି ।
ୟତ୍ର ବିଦୁଷ୍ଟ ନାଦଷ୍ଟ ସୋମସୂର୍ଯ୍ୟାଗ୍ନିବାୟବଃ ॥ ୧୧ ॥

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ସର୍ବାଣି ଲୟଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି ସୁବ୍ରତ ।
ବାୟବୋ ଯତ୍ର ଲୀୟନ୍ତେ ମନୋ ଯତ୍ର ବିଲୀୟତେ ॥ ୧୨ ॥

ୟଂ ଲବ୍ଧ୍ବା ଚାପରଂ ଲାଭଂ ମନ୍ୟତେ ନାପିକଂ ତତଃ ।
ୟସ୍ମିନ୍ସ୍ଥିତୋ ନ ଦୁଃଖେନ ଗୁରୁଣାପି ବିଚାଲ୍ୟତେ ॥ ୧୩ ॥

ୟତ୍ରୋପରମତେ ଚିତ୍ତଂ ନିରୁଦ୍ଧଂ ଘୋଷସେବୟା ।
ୟତ୍ର ଚୈବାତ୍ମନାଃତ୍ମନଂ ପଶ୍ୟନ୍ନାତ୍ମନି ଦୁଷ୍ୟତି ॥ ୧୪ ॥

ସୁଖମାତ୍ୟକ୍ତିକଂ ଯତ୍ତଦ୍ଭୁବିଗ୍ରାହ୍ୟମତୀନ୍ଦ୍ରିୟମ୍ ।
ଏତତ୍ସରାକ୍ଷରାତୀତମନକ୍ଷରମିତୀୟତେ ॥ ୧୫ ॥

କ୍ଷରଃ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ସୂକ୍ଷ୍ମାତ୍ମାଃକ୍ଷର ଭବ୍ୟତେ ।
ଅକ୍ଷରଂ ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିର୍ବିଶେଷଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ॥ ୧୬ ॥

ଅଲକ୍ଷଣମଲକ୍ଷଂ ତଦପ୍ରତର୍କ୍ୟମନୁପମମ୍ ।
ଅପାରପାରମଚ୍ଛେଦ୍ୟମତିହ୍ୟମତିନିର୍ମଳମ୍ ॥ ୧୭ ॥

ଆଧାରଂ ସର୍ବଭୂତାନାମନାଧାରମନାମୟମ୍ ।
ଅପ୍ରମାଣମନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟମପ୍ରମେୟମତୀନ୍ଦ୍ରିୟମ୍ ॥ ୧୮ ॥

ଅସ୍ଥୁଲମନଶୁଦ୍ରସ୍ବପଦୀର୍ଘମଜମବ୍ୟୟମ୍ ।
ଅଶବ୍ଦମସ୍ପର୍ଶରୂପମଚକ୍ଷୁଃଶ୍ରୋତ୍ରନାମକମ୍ ॥ ୧୯ ॥

ସର୍ବଜ୍ଞଂ ସର୍ବଗଂ ଶାନ୍ତଂ ସର୍ବେଷାଂ ହୃଦୟେ ସ୍ଥିତମ୍ ।
ସୁସଂବେଦ୍ୟଂ ଗୁରୁମତାସ୍ତୁର୍ବୋଧମଚେତସାମ୍ ॥ ୭୦ ॥

ନିଷ୍କାଳଂ ନିର୍ଗୁଣଂ ଶାନ୍ତଂ ନିର୍ବିକାରଂ ନିରାଶ୍ରୟମ୍ ।
ନିର୍ଲେପକଂ ନିରାପାୟଂ କୃତସ୍ଥମଚଳଂ ପୁରମ୍ ॥ ୭୧ ॥

ଜ୍ୟୋତିଷାମପି ତଦ୍ଜ୍ୟୋତିସ୍ତମଃପାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଭାବାଭାବବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ଭାବନାମାତ୍ରଗୋଚରମ୍ ॥ ୭୨ ॥

ଭକ୍ତିଗମ୍ୟଂ ପରଂ ତତ୍ତ୍ୱମନ୍ତର୍ଲୀନେନ ଚେତସା ।
ଭାବନାମାତ୍ରମେବାତ୍ର କାରଣଂ ପଦ୍ମସଂଭବ ॥ ୭୩ ॥

ୟଥା ଦେହାନ୍ତରପ୍ରାପ୍ତେଃ କାରଣଂ ଭାବନା ନୃଣାମ୍ ।
ବିଷୟଂ ଧ୍ୟାୟତଃ ପୁଂସୋ ବିଷୟେ ରମତେ ମନଃ ॥ ୭୪ ॥

ମାମନୁସ୍ମରତଶ୍ଚିତ୍ତଂ ମୟୋବାତ୍ର ବିଲୀୟତେ ।
ସର୍ବଜ୍ଞତ୍ୱଂ ପରେଶତ୍ୱଂ ସର୍ବସଂପୂର୍ଣ୍ଣଶକ୍ତିତା ।
ଅନନ୍ତଶକ୍ତିମତ୍ତ୍ୱଂ ଚ ମଦନୁସ୍ମରଣାଦ୍-ଭବେତ୍ ॥ ୭୫ ॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ଘୋଷଣିଶୋପନିଷସ୍ତୁତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୩ ॥

==|| ୦ ||==

॥ ଚତୁର୍ଥୋଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଚୈତନସ୍ୟେକରୂପତ୍ବାଦ୍-ଭେଦୋ ଯୁକ୍ତୋ ନ କର୍ତ୍ତ୍ତିତ୍ ।
ଜୀବତ୍ତ୍ଵଂ ଚ ତଥା ଜ୍ଞେୟଂ ରଜ୍ଜ୍ଵଂ ସର୍ପଗ୍ରହୋ ଯଥା ॥ ୧ ॥

ରଜ୍ଜ୍ଵଜ୍ଞାନାତ୍ସନ୍ଧେନୈବ ଯଦ୍ବଦ୍ରଜ୍ଜ୍ଵର୍ତ୍ତ ସର୍ପିଣୀ ।
ଭାତି ତଦ୍ବଚ୍ଚିତିଃ ସାକ୍ଷାଦ୍ବିଶ୍ଵାକାରେଣ କେବଳା ॥ ୨ ॥

ଉପାଦାନଂ ପ୍ରପଞ୍ଚସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟନ୍ ବିଦ୍ୟତେ ।
ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବପ୍ରପଞ୍ଚୋଽୟଂ ବ୍ରହ୍ମୈବାସ୍ତି ନ ଚେତରତ୍ ॥ ୩ ॥

ବ୍ୟାପ୍ୟବ୍ୟାପକତା ମିଥ୍ୟା ସର୍ବମାତ୍ରେତି ଶାସନାତ୍ ।
ଇତି ଜ୍ଞାତେ ପରେ ତତ୍ତ୍ଵେ ଭେଦସ୍ୟାବସରଃ କୁତଃ ॥ ୪ ॥

ବ୍ରହ୍ମଣଃ ସର୍ବଭୂତାନି ଜାୟନ୍ତେ ପରମାତ୍ମନଃ ।
ତସ୍ମାଦେତାନି ବ୍ରହ୍ମୈବ ଭବନ୍ତୀତି ବିଚିନ୍ତୟ ॥ ୫ ॥

ବ୍ରହ୍ମୈବ ସର୍ବନାମାନି ରୂପାଣି ବିବିଧାନି ଚ ।
କର୍ମାଣ୍ୟପି ସମଗ୍ରାଣି ବିଭର୍ତ୍ତୀତି ବିଭାବୟ ॥ ୬ ॥

ସୁବର୍ଣ୍ଣାଢ୍ଵାୟମାନସ୍ୟ ସୁବର୍ଣ୍ଣତ୍ତ୍ଵଂ ଚ ଶାଶ୍ଵତମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଣୋ ଜାୟମାନସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମତ୍ତ୍ଵଂ ଚ ତଥା ଭବେତ୍ ॥ ୭ ॥

ସ୍ଵଳ୍ପମପ୍ୟନ୍ତରଂ କୃତ୍ଵା ଜୀବାତ୍ମପରମାତ୍ମନୋଃ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନତି ବିମୁଦାତ୍ମା ଭୟଂ ତସ୍ୟାପି ଭାଷିତମ୍ ॥ ୮ ॥

ୟଦଜ୍ଞାନଦ୍-ଭବେଦ୍ଭୈତମିତରତ୍-ପ୍ରପଞ୍ଚ୍ୟତି ।
ଆତ୍ମତ୍ଵେନ ତଦା ସର୍ବଂ ନେତରତ୍ତ୍ଵ ଚାଶ୍ଵପି ॥ ୯ ॥

ଅନୁଭୂତୋଽପ୍ୟୟଂ ଲୋକୋ ବ୍ୟବହାରକ୍ଷମୋଽପି ସନ୍ ।

ଅସଦ୍ଭୂତୋ ଯଥା ସ୍ୱପ୍ନ ଉତ୍ତରକ୍ଷଣବାଧିତଃ ॥ ୧୦ ॥

ସ୍ୱପ୍ନେ ଜାଗରିତଂ ନାସ୍ତି ଜାଗରେ ସ୍ୱପ୍ନତା ନହି ।

ଦୃଶ୍ୟମେବ ଲକ୍ଷ୍ମେ ନାସ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମୋଽପି ହ୍ୟନକ୍ଷେର୍ନ୍ ତ ॥ ୧୧ ॥

ତ୍ରୟମେବ ଭବେନ୍ନିଧ୍ୟା ଗୁଣତ୍ରୟବିନିର୍ମିତମ୍ ।

ଅସ୍ୟ ଦ୍ରଷ୍ଟା ଗୁଣାତୀତୋ ନିତ୍ୟୋ ହ୍ୟେଷ ଚିଦାତ୍ମକଃ ॥ ୧୨ ॥

ୟଦ୍ଦନ୍ତୁହି ଘଟଭ୍ରାନ୍ତିଃ ଶୁକ୍ତୋ ହି ରଜତସ୍ଥିତିଃ ।

ତଦ୍ୱଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣି ଜୀବତ୍ତ୍ୱଂ ବୀକ୍ଷମାଣେ ବିନଶ୍ୟତି ॥ ୧୩ ॥

ୟଥା ମୃଦି ଘଟୋ ନାମ କନକେ କୁଣ୍ଡଳାଭିଧା ।

ଶୁକ୍ତୋ ହି ରଜତଖ୍ୟାତିର୍ଜୀବଶବ୍ଦସ୍ତଥା ପରେ ॥ ୧୪ ॥

ୟଥୈବ ବ୍ୟୋମ୍ନି ନୀଲତ୍ୱଂ ଯଥା ନୀରଂ ମରୁସ୍ଥଲେ ।

ପୁରୁଷତ୍ୱଂ ଯଥା ସ୍ଥାଣୌ ତଦ୍ୱଦ୍ୱିଶ୍ୱଂ ଚିଦାତ୍ମନି ॥ ୧୫ ॥

ୟଥୈବ ଶୂନ୍ୟୋ ବେତାଲୋ ଗନ୍ଧର୍ବାଣାଂ ପୁରଂ ଯଥା ।

ୟଥାକାଶେ ଦ୍ୱିଚନ୍ଦ୍ରତ୍ୱଂ ତଦ୍ୱସ୍ତତ୍ୟେ ଜଗତ୍ସ୍ଥିତିଃ ॥ ୧୬ ॥

ୟଥା ତରଙ୍ଗକଲ୍ଲୋଲୈର୍ଜଳମେବ ସ୍ଫୁରତ୍ୟଲମ୍ ।

ଘଟନାମ୍ନା ଯଥା ପୃଥ୍ୱୀ ପଟନାମ୍ନା ହି ତନ୍ତ୍ରବଃ ॥ ୧୭ ॥

ଜଗନ୍ନାମ୍ନା ଚିଦାତ୍ମାତି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ କେବଲମ୍ ।

ୟଥା ବନ୍ଧ୍ୟାସ୍ତତୋ ନାସ୍ତି ଯଥା ନାସ୍ତି ମରୌ ଜଲମ୍ ॥ ୧୮ ॥

ୟଥା ନାସ୍ତି ନଭୋବୃକ୍ଷସ୍ତଥା ନାସ୍ତି ଜଗତ୍ସ୍ଥିତିଃ ।

ଗୃହ୍ୟମାଣେ ଘଟେ ଯଦ୍ଦନ୍ତୁଃସିକା ଭାତି ବୈ ବଲ୍ଲାତ୍ ॥ ୧୯ ॥

ବୀକ୍ଷ୍ୟମାଣେ ପ୍ରପଞ୍ଚେ ତୁ ବ୍ରହ୍ମେବାଭାତି ଭାସ୍କରମ୍ ।
ସଦୈବାତ୍ମା ବିଶୁଦ୍ଧୋଽସ୍ମି ହ୍ୟଶୁଦ୍ଧୋ ଭାତି ବୈ ସଦା ॥ ୨୦ ॥

ୟଥୈବ ଦ୍ଵିବିଧା ରଜ୍ଜୁର୍ଜ୍ଜାନିନୋଽଜ୍ଜାନିନୋଽନିଶମ୍ ।
ୟଥୈବ ମୃନ୍ମୟଃ କୁମ୍ଭସ୍ତଦ୍ଵଦ୍ଧୋଽପି ଚିନ୍ମୟଃ ॥ ୨୧ ॥

ଆତ୍ମାନାତ୍ମବିବେକୋଽୟଂ ମୁଧୈବ କ୍ରିୟତେ ବୁଧୈଃ ॥
ସର୍ପତ୍ଵେନ ଯଥା ରଜ୍ଜୁ ରଜତତ୍ଵେନ ଶୁକ୍ତିକା ॥ ୨୨ ॥

ବିନିର୍ଣ୍ଣୀତା ବିମୂଢ୍ଵେନ ଦେହତ୍ଵେନ ତଥାଽଽତ୍ମତା ।
ଘଟତ୍ଵେନ ଯଥା ପୃଥ୍ଵୀ ଜଳତ୍ଵେନ ମରୀଚିକା ॥ ୨୩ ॥

ଗୃହତ୍ଵେନ ହି କାଷ୍ଠାନି ଖଡ୍-ଗତ୍ଵେନୈବ ଲୋହତା ।
ତଦ୍ଵଦାତ୍ମନି ଦେହତ୍ଵଂ ପଶ୍ୟତ୍ୟଜ୍ଞାନଐଶ୍ଵରତଃ ॥ ୨୪ ॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ଐଶ୍ଵରୀଗୋପନିଷସ୍ମୁଚ୍ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୪ ॥

==|| ୦ ||==

॥ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ପୁନର୍ଯୋଗଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଗୁହ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମସ୍ଵରୂପକମ୍ ।
ସମାହିତମନା ଭୃତ୍ଵା ଶୃଣୁ ବ୍ରହ୍ମନ୍ୟଥାକ୍ରମମ୍ ॥ ୧ ॥

ଦଶଦ୍ଵାରପୁରଂ ଦେହଂ ଦଶନାତୀମହାପଥମ୍ ।
ଦଶଭିର୍ବାୟୁଭିର୍ବ୍ୟାପ୍ତଂ ଦଶେନ୍ଦ୍ରିୟପରିଚ୍ଛଦମ୍ ॥ ୨ ॥

ଷଡ଼ାଧାରାପବରକଂ ଷଡ଼ନ୍ଦୁମହାବନମ୍ ।
ଚତୁଃପୀଠସମାକୀର୍ଣ୍ଣଂ ଚତୁରାମ୍ନାୟଦୀପକମ୍ ॥ ୩ ॥

ବିନ୍ଦୁନାଦମହାଲିଙ୍ଗବିଷ୍ଣୁଲକ୍ଷ୍ମୀନିକେତନମ୍ ।
ଦେହଂ ବିଷ୍ଣୁଲୟଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ସିଦ୍ଧିଦଂ ସର୍ବଦେହିନାମ୍ ॥ ୪ ॥

ଗୁପ୍ତମେତ୍ରାନ୍ତରାଲକ୍ଷ୍ମୀଂ ମୂଳାଧାରଂ ତ୍ରିକୋଣକମ୍ ।
ଶିବସ୍ୟ ଜୀବରୂପସ୍ୟ ସ୍ଥାନଂ ତଦ୍ଧି ପ୍ରଚକ୍ଷତେ ॥ ୫ ॥

ୟତ୍ର କୁଣ୍ଡଳିନୀ ନାମ ପରା ଶକ୍ତିଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।
ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ବାୟୁର୍ଯସ୍ମାଦ୍ବୃହ୍ନିଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୬ ॥

ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ବିନ୍ଦୁର୍ଯସ୍ମାନ୍ନାଦଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ।
ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ହଂସୋ ଯସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ମନଃ ॥ ୭ ॥

ତଦେତକ୍ତ୍ରାମରୂପାଖ୍ୟଂ ପୀଠଂ କାମଫଳପ୍ରଦମ୍ ।
ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନହ୍ୱୟଂ ଚକ୍ରଂ ଲିଙ୍ଗମୂଳେ ଷଡ଼ସ୍ରକମ୍ ॥ ୮ ॥

ନାଭିଦେଶେ ସ୍ଥିତଂ ଚକ୍ରଂ ଦଶାସ୍ରଂ ମଣିପୁରକମ୍ ।
ଦ୍ୱାଦଶାରଂ ମହାଚକ୍ରଂ ହୃଦୟେ ତାପ୍ୟନାହତମ୍ ॥ ୯ ॥

ତଦେତପୁର୍ଣ୍ଣଗିର୍ଯ୍ୟାଖ୍ୟଂ ପୀଠଂ କମଳସଂଭବ ।
କଣ୍ଠକୂପେ ବିଶୁଦ୍ଧାଖ୍ୟଂ ଯଜକ୍ରଂ ଷୋଡ଼ଶାସ୍ରକମ୍ ॥ ୧୦ ॥

ପୀଠଂ ଜାଲନ୍ଧରଂ ନାମ ତିଷ୍ଠତ୍ୟତ୍ର ଚତୁର୍ମୁଖ ।
ଆଜ୍ଞା ନାମ ଭୂବୋର୍ମଧ୍ୟେ ଦ୍ୱିଦଳଂ ଚକ୍ରମୁତ୍ତମମ୍ ॥ ୧୧ ॥

ଉତ୍ୟାନାଖ୍ୟଂ ମହାପୀଠମୁପରିଷ୍ଠାତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ସ୍ଥାନାନ୍ୟତାନି ଦେହେଽସ୍ଥିଷ୍ଠିକ୍ତିରୂପଂ ପ୍ରକାଶତେ ॥ ୧୨ ॥

ଚତୁରସ୍ରପରଣ୍ୟାଦୌ ବ୍ରହ୍ମା ତତ୍ରାପିଦେବତା ।
ଅର୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଜଲଂ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତ୍ରୟାପିଦେବତା ॥ ୧୩ ॥

ତ୍ରିକୋଣମଣ୍ଡଳଂ ବହ୍ନୀ ରୁଦ୍ରସ୍ତ୍ରୟାପିଦେବତା ।
ବାୟୋର୍ବିମ୍ବଂ ତୁ ଷଡ୍-କୋଣଂ ସଂକର୍ଷୋଽତ୍ରାପିଦେବତା ॥ ୧୪ ॥

ଆକାଶମଣ୍ଡଳଂ ବୃତ୍ତଂ ଶ୍ରୀମନ୍ନାରାୟଣୋଽତ୍ରାପିଦେବତା ।
ନାଦରୂପଂ ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ମନସୋ ମଣ୍ଡଳଂ ବିଦୁଃ ॥ ୧୫ ॥

ଶାଂଭବସ୍ଥାନମେତତ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣିତଂ ପଦ୍ମସଂଭବ ।
ଅତଃ ପରଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ନାତୀଚକ୍ରସ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟମ୍ ॥ ୧୬ ॥

ମୂଳାଧାରତ୍ରିକୋଣସ୍ଥା ସୁଷୁମ୍ନା ଦ୍ଵାଦଶାଙ୍ଗୁଳା ।
ମୂଳାର୍ଧଞ୍ଜିନ୍ନବଂଶାଭା ବ୍ରହ୍ମନାତୀତି ସା ସ୍ମୃତା ॥ ୧୭ ॥

ଇତା ଚ ପିଙ୍ଗଳା ଚୈବ ତସ୍ୟାଃ ପାର୍ଶ୍ଵଦ୍ଵୟେ ଗତେ ।
ବିଲମ୍ବିନ୍ୟାମନୁସ୍ତ୍ୟୁତେ ନାସିକାନ୍ତମୁପାଗତେ ॥ ୧୮ ॥

ଇତାୟାଂ ହେମରୂପେଣ ବାୟୁର୍ବାମେନ ଗଚ୍ଛତି ।
ପିଙ୍ଗଳାୟାଂ ତୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାତ୍ମା ଯାତି ଦକ୍ଷିଣପାର୍ଶ୍ଵତଃ ॥ ୧୯ ॥

ବିଲମ୍ବିନୀତି ଯା ନାତୀ ବ୍ୟକ୍ତା ନାଭୌ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।
ତତ୍ର ନାତ୍ୟଃ ସମୁପ୍ତନାସ୍ତିର୍ଯ୍ୟଗୁର୍ଧ୍ରମଧୋମୁଖାଃ ॥ ୨୦ ॥

ତନ୍ନାଭିଚକ୍ରମିତ୍ୟକ୍ତଂ କୁକୁଟାଶ୍ରମିବ ଛିତମ୍ ।
ଗାନ୍ଧାରୀ ହସ୍ତିଜିହ୍ଵା ଚ ତସ୍ମାନ୍ନେତ୍ରଦ୍ଵୟଂ ଗତେ ॥ ୨୧ ॥

ପୁଷ୍ପା ଚାଲମ୍ବୁସା ଚୈବ ଶ୍ରୋତ୍ରଦ୍ଵୟମୁପାଗତେ ।
ଶୂରା ନାମ ମହାନାତୀ ତସ୍ମାଦ୍-ଭ୍ରୁମଧ୍ୟମାଗ୍ରିତା ॥ ୨୨ ॥

ବିଶ୍ୱୋଦରୀ ତୁ ଯା ନାତୀ ସା ଭୁକ୍ତେନ୍ନଂ ଚତୁର୍ବିଧମ୍ ।
ସରସ୍ୱତୀ ତୁ ଯା ନାତୀ ସା ଜିହ୍ୱାକ୍ତଂ ପ୍ରସର୍ପତି ॥ ୨୩ ॥

ରାକାହ୍ୱୟା ତୁ ଯା ନାତୀ ପୀତ୍ୱା ଚ ସଲିଲଂ କ୍ଷଣାତ୍ ।
କ୍ଷୁତମୁପ୍ତାଦୟେଦ୍ ଘ୍ରାଣେ ଶ୍ଳେଷ୍ମାଣଂ ସଂଚିନୋତି ଚ ॥ ୨୪ ॥

କଣ୍ଠକୂପୋଦ୍-ଭବା ନାତୀ ଶଙ୍ଖିନ୍ୟାଖ୍ୟା ତୃପୋମୁଖୀ ।
ଅନ୍ନସାରଂ ସମାଦାୟ ମୂର୍ଧ୍ନି ସଂଚିନୁତେ ସଦା ॥ ୨୫ ॥

ନାଭେରଧୋଗତାସ୍ତ୍ରିସ୍ରୋ ନାଭୟଃ ସ୍ୱ୍ୟରଧୋମୁଖାଃ ।
ମଲଂ ତ୍ୟଜେକ୍ଷୁହୂର୍ନାତୀ ମୂତ୍ରଂ ମୁଞ୍ଚତି ବାରୁଣୀ ॥ ୨୬ ॥

ଚିତ୍ରାଖ୍ୟା ସୀବିନି ନାତୀ ଶୁକ୍ରମୋଚନକାରଣୀ ।
ନାତୀଚକ୍ରମିତି ପ୍ରୋକ୍ତଂ ବିନ୍ଦୁରୂପମତଃ ଶୃଣୁ ॥ ୨୭ ॥

ସ୍ଥୂଳଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ପରଂ ଚେତି ତ୍ରିବିଧଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବପୁଃ ।
ସ୍ଥୂଳଂ ଶୁକ୍ଳାତ୍ମକଂ ବିନ୍ଦୁଃ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ପଞ୍ଚାଗ୍ନିରୂପକମ୍ ॥ ୨୮ ॥

ସୋମାତ୍ମକଃ ପରଃ ପ୍ରୋକ୍ତଃ ସଦା ସାକ୍ଷୀ ସଦାରୂପତଃ ।
ପାତାଲାନାମଧୋଭାଗେ କାଲାଗ୍ନିର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଃ ॥ ୨୯ ॥

ସମୂଳାଗ୍ନିଃ ଶରୀରେଃଶ୍ଚିୟସ୍ଥାନାଦଃ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ବତବାଗ୍ନିଃ ଶରୀରସ୍ଥୋ ହ୍ୟସ୍ଥିମଧ୍ୟେ ପ୍ରବର୍ତତେ ॥ ୩୦ ॥

କାଷ୍ଠପାଷାଣୟୋର୍ବହିର୍ହ୍ୟସ୍ଥିମଧ୍ୟେ ପ୍ରବର୍ତତେ ।
କାଷ୍ଠପାଷାଣଜୋ ବହିଃ ପାର୍ଥିବୋ ଗ୍ରହଣୀଗତଃ ॥ ୩୧ ॥

ଅନ୍ତରିକ୍ଷଗତୋ ବହିର୍ବୈଦ୍ୟୁତଃ ସ୍ୱାନ୍ତରାତ୍ମକଃ ।
ନଭଃସ୍ଥଃ ସୂର୍ଯ୍ୟରୂପୋଽଗ୍ନିର୍ନାଭିମଣ୍ଡଳମାଶ୍ରିତଃ ॥ ୩୨ ॥

ବିଷଂ ବର୍ଷତି ସୁର୍ଯ୍ୟୋଽସୌ ସ୍ରବତ୍ୟମୃତମୁନ୍ନୁଷଃ ।
ତାଲୁମୂଳେ ସ୍ଥିତଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଃ ସୁଧାଂ ବର୍ଷତ୍ୟଧୋମୁଷଃ ॥ ୩୩ ॥

ଭୂମଧ୍ୟାନିଲୟୋ ବିନ୍ଦୁଃ ଶୁଦ୍ଧସ୍ଫଟିକସଂନିଭଃ ।
ମହାବିଷ୍ଣୋଶ୍ଚ ଦେବସ୍ୟ ତସ୍ମିନ୍ନଂ ରୂପମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୩୪ ॥

ଏତପୂଜାଗ୍ନିରୂପଂ ଯୋ ଭାବୟେଦ୍ଭୁଜିମାନ୍ନିୟା ।
ତେନ ଭୁକ୍ତଂ ଚ ପୀତଂ ଚ ହୃତମେବ ନ ସଂଶୟଃ ॥ ୩୫ ॥

ସୁଖସଂସେବିତଂ ସ୍ଵପ୍ନଂ ସୁଜୀର୍ଣ୍ଣମିତଭୋଜନମ୍ ।
ଶରୀରଶୁଦ୍ଧିଂ କୃତ୍ୱାଦୌ ସୁଖମାସନମାସ୍ଥିତଃ ॥ ୩୬ ॥

ପ୍ରାଣସ୍ୟ ଶୋଧୟେନ୍ନାଗଂ ରେତପୁରକକୁମ୍ଭକୈଃ ।
ଗୁଦମାକୁଞ୍ଚ୍ୟ ଯତ୍ନେନ ମୂଳଶକ୍ତିଂ ପ୍ରପୂଜୟେତ୍ ॥ ୩୭ ॥

ନାଭୌ ଲିଙ୍ଗସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ତୁ ଉତ୍ୟାନାଶ୍ୟଂ ଚ ବନ୍ଧୟେତ୍ ।
ଉଦ୍ଭୀୟ ଯାତି ତେନୈବ ଶକ୍ତିତୋତ୍ୟାନପୀଠକମ୍ ॥ ୩୮ ॥

କଣ୍ଠଂ ସଂକୋଚୟେନ୍ନିଚିଦ୍ବନ୍ଧୋ ଜାଲନ୍ଧରୋ ହ୍ୟୟମ୍ ।
ବନ୍ଧୟେତ୍-ଖେଚରିମୁଦ୍ରାଂ ଦୃଢଚିତ୍ତଃ ସମାହିତଃ ॥ ୩୯ ॥

କପାଳବିବରେ ଜିହ୍ଵା ପ୍ରବିଷ୍ଟା ବିପରୀତଗା ।
ଭ୍ରୁବୋରନ୍ତର୍ଗତା ଦୃଷ୍ଟିର୍ମୁଦ୍ରା ଭବତି ଖେଚରୀ ॥ ୪୦ ॥

ଖେଚର୍ଯ୍ୟା ମୁଦ୍ରିତଂ ଯେନ ବିବରଂ ଲମ୍ବିକୋର୍ଧ୍ଵତଃ ।
ନ ପୀୟୂଷଂ ପତତ୍ୟଗ୍ନୌ ନ ଚ ବାୟୁଃ ପ୍ରଧାବତି ॥ ୪୧ ॥

ନ କ୍ଷୁଧା ନ ତୃଷ୍ଣା ନିଦ୍ରା ନୈବାଲସ୍ୟଂ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ନ ଚ ମୃତ୍ୟୁର୍ଭବେତ୍ତସ୍ୟା ଯୋ ମୁଦ୍ରାଂ ବେଢ଼ି ଖେଚରୀମ୍ ॥ ୪୨ ॥

ତତଃ ପୂର୍ବାପରେ ବ୍ୟୋମ୍ନି ଦ୍ଵାଦଶାନ୍ତେଃତ୍ୟତାତ୍ତକେ ।
ଉତ୍ୟାନପୀଠେ ନିର୍ଦ୍ଦୟେ ନିରାଲମ୍ବେ ନିରଞ୍ଜନେ ॥ ୪୩ ॥

ତତଃ ପଞ୍ଚଜମଧ୍ୟସ୍ଥଂ ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳମଧ୍ୟଗମ୍ ।
ନାରାୟଣମନୁଧ୍ୟାୟେନ୍ନବହ୍ରମମୃତଂ ସଦା ॥ ୪୪ ॥

ଭିଦ୍ୟତେ ହୃଦୟଗ୍ରନ୍ଥିଗ୍ରନ୍ଥିଦ୍ୟନ୍ତେ ସର୍ବସଂଶୟାଃ ।
କ୍ଷୀୟନ୍ତେ ଚାସ୍ୟ କର୍ମାଣି ତସ୍ମିନ୍ନୃଷ୍ଟେ ପରାବରେ ॥ ୪୫ ॥

ଅଥ ସିଦ୍ଧିଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ସୁଖୋପାୟଂ ସୁରେଶ୍ଵର ।
ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ଶାନ୍ତାନାଂ ଜିତଶ୍ଚାସବିଚେତସାମ୍ ॥ ୪୬ ॥

ନାଦେ ମନୋଲୟଂ ବ୍ରହ୍ମନ୍ ଦୂରଶ୍ରବଣକାରଣମ୍ ।
ବିନ୍ଦୌ ମନୋଲୟଂ କୃତ୍ଵା ଦୂରଦର୍ଶନମାପୁୟାତ୍ ॥ ୪୭ ॥

କାଳାତୁନି ମନୋ ଲୀନଂ ତ୍ରିକାଳଜ୍ଞାନକାରଣମ୍ ।
ପରକାୟମନୋଘୋଷଃ ପରକାୟପ୍ରବେଶକୃତ୍ ॥ ୪୮ ॥

ଅମୃତଂ ଚିତ୍ତୟେନ୍ନୂର୍ତ୍ତ୍ୟ ସ୍ଵତ୍ଵଷାବିଷଶାନ୍ତୟେ ।
ପୃଥିବ୍ୟାଂ ଧାରୟେଚ୍ଛିତ୍ତଂ ପାତାଲଗମନଂ ଭବେତ୍ ॥ ୪୯ ॥

ସଲିଲେ ଧାରୟେଚ୍ଛିତ୍ତଂ ନାମୁସା ପରିଭ୍ରମ୍ଭତେ ।
ଅଗ୍ନୌ ସଂଧାରୟେଚ୍ଛିତ୍ତମଗ୍ନିନା ଦହ୍ୟତେ ନ ସଃ ॥ ୫୦ ॥

ବାୟୌ ମନୋଲୟଂ କୁର୍ମାଦାକାଶଗମନଂ ଭବେତ୍ ।
ଆକାଶେ ଧାରୟେଚ୍ଛିତ୍ତମଶିମାଦିକମାପୁୟାତ୍ ॥ ୫୧ ॥

ବିରାଡ୍-ରୂପେ ମନୋ ଯୁଞ୍ଜନ୍ନହିମାନମବାପୁୟାତ୍ ।
ଚତୁର୍ମୁଖେ ମନୋ ଯୁଞ୍ଜନ୍ନଗସ୍ତୃଷ୍ଟିକରୋ ଭବେତ୍ ॥ ୫୨ ॥

ଇନ୍ଦ୍ରପିଣ୍ଡାନ୍ତଃ ଭାବନ୍ତୁର୍ଯୋଗବାନ୍ ।
ବିଷ୍ଣୁପେ ମହାଘୋଷୀ ପାଲୟେଦଶିଲ୍ ଜଗତ୍ ॥ ୫୩ ॥

ରୁଦ୍ରପେ ମହାଘୋଷୀ ସଂହରତ୍ୟେବ ତେଜସା ।
ନାରାୟଣେ ମନୋ ଯୁଞ୍ଜିନ୍ନାରାୟଣମୟୋ ଭବେତ୍ ।
ବାସୁଦେବ ମନୋ ଯୁଞ୍ଜିନ୍ ସର୍ବସିଦ୍ଧିମବାପୁୟାତ୍ ॥ ୫୪ ॥

ୟଥା ସଂକଳ୍ପୟେଦ୍ୟୋଗୀ ଘୋଷୟୁକ୍ତୋ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।
ତଥା ତତ୍ତ୍ୱଦବାପ୍ନୋତି ଭାବ ଏବାତ୍ର କାରଣମ୍ ॥ ୫୫ ॥

ଗୁରୁବ୍ରହ୍ମା ଗୁରୁର୍ବିଷ୍ଣୁର୍ଗୁରୁର୍ଦେବଃ ସଦାଶିବଃ ।
ନ ଗୁରୋରପିକଃ କଶ୍ଚିତ୍ରିଷୁ ଲୋକେଷୁ ବିଦ୍ୟତେ ॥ ୫୬ ॥

ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନୋପଦେଷ୍ଟାରଂ ଦେଶିକଂ ପରମେଶ୍ୱରମ୍ ।
ପୂଜୟେତ୍ପରୟା ଭକ୍ତ୍ୟା ତସ୍ୟ ଜ୍ଞାନଫଳଂ ଭବେତ୍ ॥ ୫୭ ॥

ୟଥା ଗୁରୁସ୍ତଥୈବେଶୋ ଯଥୈବେଶସ୍ତଥା ଗୁରୁଃ ।
ପୂଜନୀୟୋ ମହାଭକ୍ତ୍ୟା ନ ଭେଦୋ ବିଦ୍ୟତେନୟୋଃ ॥ ୫୮ ॥

ନାଦ୍ୱୈତବାଦଂ କୁର୍ବୀତ ଗୁରୁଣା ସହ କୁତ୍ରଚିତ୍ ।
ଅଦ୍ୱୈତଂ ଭାବୟେଦ୍-ଭକ୍ତ୍ୟା ଗୁରୋର୍ଦେବସ୍ୟ ଚାତ୍ମନଃ ॥ ୫୯ ॥

ଘୋଷଣିଣାଂ ମହାଗୁହ୍ୟଂ ଯୋ ଜାନାତି ମହାମତିଃ ।
ନ ତସ୍ୟ କିଂଚିଦଜ୍ଞାତଂ ତ୍ରିଷୁ ଲୋକେଷୁ ବିଦ୍ୟତେ ॥ ୬୦ ॥

ନ ପୁଣ୍ୟପାପେ ନାସ୍ତସ୍ମୋ ନ ଦୁଃଖଂ ନ ପରାଜୟଃ ।
ନ ଚାସ୍ତି ପୁନରାବୃତ୍ତିରସ୍ମିନ୍ ସଂସାରମଣ୍ଡଳେ ॥ ୬୧ ॥

ସିଦ୍ଧିଂ ଚିତ୍ତଂ ନ କୁର୍ବୀତ ଚଞ୍ଚଳତ୍ୱେନ ଚେତସଃ ।
ତଥା ବିଜ୍ଞାତତତ୍ତ୍ୱୋଽସୌ ମୁକ୍ତ ଏବ ନ ସଂଶୟଃ ॥ ୬୭ ॥ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥

॥ ଇତି ଘୋଷଣାପଦିଷତ୍ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୫॥

==|| ୦ ||==

॥ ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଉପାସନାପ୍ରକାରଂ ମେ ବ୍ରୁହି ତ୍ୱଂ ପରମେଶ୍ୱର ।
ଯେନ ବିଜ୍ଞାତମାତ୍ରେଣ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ସଂସୃତେଃ ॥ ୧ ॥

ଉପାସନାପ୍ରକାରଂ ତେ ରହସ୍ୟଂ ଶ୍ରୁତିସାରକମ୍ ।
ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ଶ୍ରୁତ୍ୱା ସମ୍ୟଗୁପାସୟ ॥ ୨ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାୟୈ କୁଣ୍ଡଳୀନୈଃ ସୁଧାୟୈ ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳାତ୍ ।
ମନୋନ୍ମୁନୈଃ ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ମହାଶକ୍ତ୍ୟୈ ଚିଦାତ୍ମନେ ॥ ୩ ॥

ଶତଂ ଚୈକା ତ ହୃଦୟସ୍ୟ ନାତ୍ୟସ୍ତାସାଂ ମୂର୍ଧାନମଭିନିଃସୃତୈକା ।
ତୟୋର୍ଧ୍ୱମାୟନ୍ମୃତତ୍ୱମେତି ବିଶ୍ୱତ୍ତ୍ୱ୍ୟା ଉକ୍ରମଣେ ଭବନ୍ତି ॥ ୪ ॥

ଏକୋଽକ୍ଷରଂ ନାତିଶତଂ ତାସାଂ ମଧ୍ୟେ ପରା ସ୍ଥିତା ।
ସୁଷୁମ୍ନା ତୁ ପରେ ଲୀନା ବିରଜା ବ୍ରହ୍ମରୂପିଣୀ ॥ ୫ ॥

ଇତା ତିଷ୍ଠତି ବାମେନ ପିଙ୍ଗଳା ଦକ୍ଷିଣେନ ତୁ ।
ତୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ପରଂ ସ୍ଥାନଂ ଯସ୍ତଦ୍ୱେଦ ସ ବେଦବିତ୍ ॥ ୬ ॥

ପ୍ରାଣାନ୍ତ୍ରାଂଧାରୟେଷୁନ୍ନାସାଭ୍ୟାନ୍ତରତାରିଣଃ ।
ଭୂତା ତତ୍ରାୟତପ୍ରାଣଃ ଶନୈରେବ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୭ ॥

ଗୁଦସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠଭାଗେଽସ୍ଥିନ୍ନୀଶାଦଣ୍ଡଃ ସ ଦେହଭୂତ୍ ।
ଦୀର୍ଘାସ୍ତିଦେହପର୍ଯନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମନାତୀତି କଥ୍ୟତେ ॥ ୮ ॥

ତସ୍ୟାନ୍ତେ ସୁଷିରଂ ସୁକ୍ଷ୍ମଂ ବ୍ରହ୍ମନାତୀତି ସୁରଭିଃ ।
ଇତାପିଙ୍ଗଲଘୋର୍ମଧ୍ୟେ ସୁଷୁମ୍ନା ସୂର୍ଯରୂପିଣୀ ॥ ୯ ॥

ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ତସ୍ମିନ୍ସର୍ବଗଂ ବିଶ୍ୱତୋମୁଖମ୍ ।
ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟଗତାଃ ସୂର୍ଯସୋମାଗ୍ନିପରମେଶ୍ୱରାଃ ॥ ୧୦ ॥

ଭୂତଲୋକା ଦିଶଃ କ୍ଷେତ୍ରାଃ ସମୁଦ୍ରାଃ ପର୍ବତାଃ ଶିଳାଃ ।
ଦ୍ୱୀପାଣ୍ଡୁ ନିମ୍ନଗା ବେଦାଃ ଶାସ୍ତ୍ରବିଦ୍ୟାକଳାକ୍ଷରାଃ ॥ ୧୧ ॥

ସ୍ୱରମନ୍ତ୍ରପୁରାଣାନି ଗୁଣାଶ୍ଚୈତେ ଚ ସର୍ବଶଃ ।
ବୀଜଂ ବୀଜାତ୍ମକସ୍ତେଷାଂ କ୍ଷେତ୍ରଜଃ ପ୍ରାଣବାୟବଃ ॥ ୧୨ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାନ୍ତର୍ଗତଂ ବିଶ୍ୱଂ ତସ୍ମିନ୍ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ନାନାନାତୀପ୍ରସବଗଂ ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମନି ॥ ୧୩ ॥

ଉର୍ଧ୍ୱମୁଲମଧ୍ୟଶାଖଂ ବାୟୁମାଗ୍ନେଶ ସର୍ବଗମ୍ ।
ଦ୍ୱିସପ୍ତତିସହସ୍ରାଣି ନାତ୍ୟଃ ସୁଧାର୍ଯ୍ୟଗୋଚରାଃ ॥ ୧୪ ॥

ସର୍ବମାଗ୍ନେଶ ସୁଷିରାସ୍ତିର୍ଯଜ୍ଞଃ ସୁଷିରାତ୍ମତାଃ ।
ଅଧଶ୍ଚୈର୍ଧ୍ୱଂ ଚ କୁଣ୍ଡଳ୍ୟାଃ ସର୍ବଦ୍ୱାରନିରୋଧନାତ୍ ॥ ୧୫ ॥

ବାୟୁନା ସହ ଜୀବୋର୍ଧ୍ୱଜ୍ଞାନାନ୍ତୋକ୍ଷମବାୟୁୟାତ୍ ।
ଜ୍ଞାତ୍ୱା ସୁଷୁମ୍ନାଂ ତତ୍ତ୍ୱେଦଂ କୃତ୍ୱା ପାୟୁଂ ଚ ମଧ୍ୟଗମ୍ ॥ ୧୬ ॥

କୃତ୍ଵା ତୁ ଚୈନ୍ଦବସ୍ଥାନେ ଘ୍ରାଣରନ୍ଧ୍ରେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।
ଦ୍ଵିସପ୍ତତିସହସ୍ରାଣି ନାତୀଦ୍ଵାରାଣି ପଞ୍ଜରେ ॥ ୧୭ ॥

ସୁଷୁମ୍ନା ଶାମ୍ଭବୀ ଶକ୍ତିଃ ଶେଷାୟୁର୍ଯ୍ୟ ନିରର୍ଥକାଃ ।
ହୃଲ୍ଲେଖେ ପରମାନନ୍ଦେ ତାଲୁମୂଳେ ବ୍ୟବସ୍ଥିତେ ॥ ୧୮ ॥

ଅତ ଉର୍ଧ୍ଵଂ ନିରୋଧେ ତୁ ମଧ୍ୟମଂ ମଧ୍ୟମଧ୍ୟମମ୍ ।
ଉଚ୍ଚାରୟେତ୍ପରାଂ ଶକ୍ତିଂ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରନିବାସିନୀମ୍ ।
ୟଦି ଭ୍ରମରସ୍ଫୁଟିଃ ସ୍ୟାତ୍ସଂସାରଭ୍ରମଣଂ ତ୍ୟଜେତ୍ ॥ ୧୯ ॥

ଗମାଗମସ୍ଥଂ ଗମନାଦିଶୂନ୍ୟଂ ଚିଦ୍ରୂପଦୀପଂ ତିମିରାନ୍ଧନାଶମ୍ ।
ପଶ୍ୟାମି ତଂ ସର୍ବଜନାନ୍ତରସ୍ଥଂ ନମାମି ହଂସଂ ପରମାତ୍ମରୂପମ୍ ॥ ୨୦ ॥

ଅନାହତସ୍ୟ ଶବ୍ଦସ୍ୟ ତସ୍ୟ ଶବ୍ଦସ୍ୟ ଯୋ ଧ୍ଵନିଃ ।
ଧ୍ଵନେରନ୍ତର୍ଗତଂ ଜ୍ୟୋତିର୍ଜ୍ୟୋତିଷୋଽନ୍ତର୍ଗତଂ ମନଃ ।
ତନ୍ମନୋ ବିଲୟଂ ଯାତି ତଦ୍ଵିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦମ୍ ॥ ୨୧ ॥

କେଚିଦ୍ଵଦନ୍ତି ଚାଧାରଂ ସୁଷୁମ୍ନା ଚ ସରସ୍ଵତୀ ।
ଆଧାରାଞ୍ଜାୟତେ ବିଶ୍ଵଂ ବିଶ୍ଵଂ ତତ୍ତ୍ଵେବ ଲୀୟତେ ॥ ୨୨ ॥

ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବପ୍ରୟତ୍ନେନ ଗୁରୁପାଦଂ ସମାଶ୍ରୟେତ୍ ।
ଆଧାରଶକ୍ତିନିଦ୍ରାୟାଂ ବିଶ୍ଵଂ ଭବତି ନିଦ୍ରାୟା ॥ ୨୩ ॥

ତସ୍ୟାଂ ଶକ୍ତିପ୍ରବୋଧେନ ତ୍ରେଲୋକ୍ୟଂ ପ୍ରତିରୂପ୍ୟତେ ।
ଆଧାରଂ ଯୋ ବିଜାନାତି ତମସଃ ପରମଶ୍ଚୂତେ ॥ ୨୪ ॥

ତସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନମାତ୍ରେଣ ନରଃ ପାପୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୨୫ ॥

ଆଧାରଚକ୍ରମହସା ବିଦ୍ୟାତ୍-ପୁଞ୍ଜିସମପ୍ରଭା ।
ତଦା ମୁକ୍ତିର୍ନ ସଂଦେହୋ ଯଦି ତୁଷ୍ଟଃ ସ୍ୱୟଂ ଗୁରୁଃ ॥ ୨୬ ॥

ଆଧାରଚକ୍ରମହସା ପୁଣ୍ୟପାପେ ନିକୃତ୍ତୟେତ୍ ।
ଆଧାରବାତରୋଧେନ ଲୀୟତେ ଗଗନାନ୍ତରେ ॥ ୨୭ ॥

ଆଧାରବାତରୋଧେନ ଶରୀରଂ କମ୍ପତେ ଯଦା ।
ଆଧାରବାତରୋଧେନ ଘୋଷୀ ନୃତ୍ୟତି ସର୍ବଦା ॥ ୨୮ ॥

ଆଧାରବାତରୋଧେନ ବିଶ୍ୱଂ ତତ୍ତ୍ୱେବ ଦୃଶ୍ୟତେ ।
ସୃଷ୍ଟିମାଧାରମାଧାରମାଧାରେ ସର୍ବଦେବତାଃ ।
ଆଧାରେ ସର୍ବବେଦାଶ୍ଚ ତସ୍ମାଦାଧାରମାଶ୍ରୟେତ୍ ॥ ୨୯ ॥

ଆଧାରେ ପଶ୍ଚିମେ ଭାଗେ ତ୍ରିବେଣୀସଙ୍ଗମୋ ଭବେତ୍ ।
ତତ୍ର ସ୍ନାତ୍ୱା ଚ ପୀତ୍ୱା ଚ ନରଃ ପାପାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୩୦ ॥

ଆଧାରେ ପଶ୍ଚିମଂ ଲିଙ୍ଗଂ କବାଟଂ ତତ୍ର ବିଦ୍ୟତେ ।
ତସ୍ୟୋଦ୍ଧାଟନମାତ୍ରେଣ ମୁଚ୍ୟତେ ଭବବନ୍-ଧନାତ୍ ॥ ୩୧ ॥

ଆଧାରପଶ୍ଚିମେ ଭାଗେ ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟୌ ସ୍ଥିରୌ ଯଦି ।
ତତ୍ର ତିଷ୍ଠତି ବିଶ୍ୱେଶୋ ଧ୍ୟାତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମମୟୋ ଭବେତ୍ ॥ ୩୨ ॥

ଆଧାରପଶ୍ଚିମେ ଭାଗେ ମୂର୍ତ୍ତିସ୍ତିଷ୍ଠତି ସଂଜ୍ଞୟା ।
ଷଟ୍ ଚକ୍ରାଣି ଚ ନିର୍ଭଦ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ତ୍ରାଦ୍ୱହିର୍ଗତମ୍ ॥ ୩୩ ॥

ବାମଦକ୍ଷେ ନିରୁକ୍ତି ପ୍ରବିଶନ୍ତି ସୁଷୁମ୍ନୟା ।
ବ୍ରହ୍ମରନ୍ତ୍ରଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟାନ୍ତସ୍ତେ ଯାନ୍ତି ପରମାଂ ଗତିମ୍ ॥ ୩୪ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ହଂସସ୍ତ୍ରୁଧ ଉର୍ଧ୍ବଂ ପ୍ରଧାବତି ।
ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ପ୍ରାଣଂ ଭ୍ରାମୟେଦ୍ୟୋ ନିରନ୍ତରମ୍ ॥ ୩୫ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ପ୍ରାଣଃ ସ୍ଥିରୋ ଭବତି ଧୀମତାମ୍ ।
ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ପ୍ରବେଶେନ ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟୌ ଲୟଂ ଗତୌ ॥ ୩୬ ॥

ତଦା ସମରସଂ ଭାବଂ ଘୋ ଜାନାତି ସ ଘୋଷବିତ୍ ।
ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ଯସ୍ୟ ମ୍ରିୟତେ ମନସୋ ରୟଃ ॥ ୩୭ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ଘୋଗୀ କ୍ଷଣୈକମପି ତିଷ୍ଠତି ।
ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ଘୋଗୀ କ୍ଷଣାର୍ଥମପି ତିଷ୍ଠତି ॥ ୩୮ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ଘୋଗୀ ସୁଲଗ୍ନୋ ଲବଣାମୁବତ୍ ।
ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ଘୋଗୀ ଲୀୟତେ କ୍ଷୀରନୀରବତ୍ ॥ ୩୯ ॥

ଭିଦ୍ୟତେ ଚ ତଦା ଗ୍ରନ୍ଥିଷ୍ଠିଦ୍ୟନ୍ତେ ସର୍ବସଂଶୟଃ ।
କ୍ଷୀୟନ୍ତେ ପରମାକାଶେ ତେ ଯାନ୍ତି ପରମାଂ ଗତିମ୍ ॥ ୪୦ ॥

ଗଙ୍ଗାୟାଂ ସାଗରେ ସ୍ନାତ୍ବା ନତ୍ବା ଚ ମଣିକର୍ଣ୍ଣକାମ୍ ।
ମଧ୍ୟନାତୀବିଚାରସ୍ୟ କଲାଂ ନାହୁଁତି ଷୋଡଶୀମ୍ ॥ ୪୧ ॥

ଶ୍ରୀଶୈଳଦର୍ଶନାନୁକ୍ତିର୍ବିରାଣସ୍ୟାଂ ମୃତସ୍ୟ ଚ ।
କେଦାରୋଦକପାନେନ ମଧ୍ୟନାତୀପ୍ରଦର୍ଶନାତ୍ ॥ ୪୨ ॥

ଅଶ୍ବମେଧସହସ୍ରାଣି ବାଜପେୟଶତାନି ଚ ।
ସୁଷୁମ୍ନାଧ୍ୟାନଘୋଷସ୍ୟ କଲାଂ ନାହୁଁତି ଷୋଡଶୀମ୍ ॥ ୪୩ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ସଦା ଗୋଷ୍ଠୀଂ ଯଃ କର୍ଣ୍ଣକୁରୁତେ ନରଃ ।
ସ ମୁକ୍ତେଃ ସର୍ବପାପେଭ୍ୟୋ ନିଃଶ୍ରେୟସମବାପୁୟାତ୍ ॥ ୪୪ ॥

ସୁଷୁମ୍ନେଽପି ପରଂ ତୀର୍ଥଂ ସୁଷୁମ୍ନେଽପି ପରୋ ଜପଃ ।
ସୁଷୁମ୍ନେଽପି ପରଂ ଧ୍ୟାନଂ ସୁଷୁମ୍ନେଽପି ପରା ଗତିଃ ॥ ୪୫ ॥

ଅନେକଯଜ୍ଞଦାନାନି ବ୍ରତାନି ନିୟମାସ୍ତଥା ।
ସୁଷୁମ୍ନାଧ୍ୟାନଲେଶସ୍ୟ କଳାଂ ନାହଂତି ଷୋଡଶୀମ୍ ॥ ୪୬ ॥

ବ୍ରହ୍ମରତ୍ନେ ମହାସ୍ଥାନେ ବର୍ତ୍ତତେ ସତତଂ ଶିବା ।
ଚିତ୍ତକ୍ରିୟା ପରମା ଦେବୀ ମଧ୍ୟମେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ॥ ୪୭ ॥

ମାୟାଶକ୍ତିର୍ଲଳାଟାଗ୍ରଭାଗେ ବ୍ୟୋମାମୁଜେ ତଥା ।
ନାଦରୂପା ପରା ଶକ୍ତିର୍ଲଳାଟସ୍ୟ ତୁ ମଧ୍ୟମେ ॥ ୪୮ ॥

ଭାଗେ ବିନ୍ଦୁମୟୀ ଶକ୍ତିର୍ଲଳାଟସ୍ୟାପରାଂଶକେ ।
ବିନ୍ଦୁମଧ୍ୟେ ଚ ଜୀବାତ୍ମା ସୁକ୍ଷ୍ମରୂପେଣ ବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୪୯ ॥

ହୃଦୟେ ସ୍ଥୂଳରୂପେଣ ମଧ୍ୟମେନ ତୁ ମଧ୍ୟମେ ॥ ୫୦ ॥

ପ୍ରାଣାପାନବଶୋ ଜୀବୋ ହ୍ୟଧ୍ୟକ୍ଷୋର୍ଧ୍ଵଂ ଚ ଧାବତି ।
ବାମଦକ୍ଷିଣମାର୍ଗେଣ ଚକ୍ଷୁର୍ଭ୍ରାନ୍ତୁ ଦୃଶ୍ୟତେ ॥ ୫୧ ॥

ଆକ୍ଷିପ୍ତୋ ଭୁଜଦଣ୍ଡେନ ଯଥୋଜ୍ଜ୍ଵଳତି କନ୍ଦୁକଃ ।
ପ୍ରାଣାପାନସମାକ୍ଷିପ୍ତସ୍ତଥା ଜୀବୋ ନ ବିଶ୍ରମେତ୍ ॥ ୫୨ ॥

ଅପାନଃ କର୍ଷତି ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରାଣୋଽପାନଂ ଚ କର୍ଷତି ।
ହକାରେଣ ବହିର୍ଯ୍ୟାତି ସକାରେଣ ବିଶେତ୍-ପୁନଃ ॥ ୫୩ ॥

ହଂସହଂସେତ୍ୟମ୍ନଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ଜୀବୋ ଜପତି ସର୍ବଦା ।
ତଦ୍ବିଦ୍ଵାନକ୍ଷରଂ ନିତ୍ୟଂ ଘୋ ଜାନାତି ସ ଘୋଗବିତ୍ ॥ ୫୪ ॥

କନ୍ଦୋର୍ପ୍ତ କୁଣ୍ଡଳୀ ଶକ୍ତିର୍ମୁକ୍ତିରୂପା ହି ଘୋଷିନାମ୍ ।
ବନ୍ଧନାୟ ଚ ମୂଢାନାଂ ଯସ୍ତାଂ ବେଢ଼ି ସ ଘୋଷବିତ୍ ॥ ୫୫ ॥

ଭୂର୍ଭୁବଃସ୍ବରିମେ ଲୋକାଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟାଂଗ୍ନିଦେବତାଃ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନାତ୍ରାସ୍ମି ତିଷ୍ଠନ୍ତି ତତ୍ପରଂ ଜ୍ୟୋତିରୋମିତି ॥ ୫୬ ॥

ତ୍ରୟଃ କାଲାସ୍ତୟୋ ଦେବାସ୍ତୟୋ ଲୋକାସ୍ତୟଃ ସ୍ବରାଃ ।
ତ୍ରୟୋ ବେଦାଃ ସ୍ଥିତା ଯତ୍ର ତତ୍ପରଂ ଜ୍ୟୋତିରୋମିତି ॥ ୫୭ ॥

ଚିତ୍ତେ ଚଲନ୍ତି ସଂସାରୋ ନିଶ୍ଚଳଂ ମୋକ୍ଷ ଉଚ୍ୟତେ ।
ତସ୍ମାନ୍ନିତ୍ୟଂ ସ୍ଥିରୀକୃର୍ଯ୍ୟାତ୍-ପ୍ରଜ୍ଞୟା ପରୟା ବିଧେ ॥ ୫୮ ॥

ଚିତ୍ତଂ କାରଣମର୍ଥାନାଂ ତସ୍ମିନ୍ସତି ଜଗନ୍ନୟମ୍ ।
ତସ୍ମିନ୍-କ୍ଷୀଣେ ଜଗତ୍କ୍ଷୀଣଂ ତଚ୍ଚିକିତ୍ସ୍ୟଂ ପ୍ରୟତ୍ନତଃ ॥ ୫୯ ॥

ମନୋହଂ ଗଗନାକାରଂ ମନୋଽହଂ ସର୍ବତୋମୁଖମ୍ ।
ମନୋଽହଂ ସର୍ବମାତ୍ମା ଚ ନ ମନଃ କେବଲଃ ପରଃ ॥ ୬୦ ॥

ମନଃ କର୍ମାଣି ଜାୟନ୍ତେ ମନୋ ଲିପ୍ୟତି ପାତକୈଃ ।
ମନଶ୍ଚେଦୁନ୍ନନୀଭୂୟାନ୍ନ ପୁଣ୍ୟଂ ନ ଚ ପାତକମ୍ ॥ ୬୧ ॥

ମନସ୍ତା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ବୃତ୍ତିଶୂନ୍ୟଂ ଯଦା ଭବେତ୍ ।
ତତଃ ପରଂ ପରବ୍ରହ୍ମ ଦୃଶ୍ୟତେ ଚ ସୁଦୁର୍ଲଭମ୍ ॥ ୬୨ ॥

ମନସ୍ତା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ଘୋଷବିତ୍ ।
ମନସ୍ତା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ଉନ୍ନୟନ୍ତ୍ରଂ ସଦା ସ୍ମରେତ୍ ॥ ୬୩ ॥

ମନସ୍ତା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ଘୋଷନିଷ୍ଠଃ ସଦା ଭବେତ୍ ।
ମନସ୍ତା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟୟା ଦଶ ॥ ୬୪ ॥

ଯଦା ପ୍ରତ୍ୟୟା ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ତଦା ଘୋଷୀଶ୍ୱରୋ ଭବେତ୍ ।। ୬୫ ।।

ବିନ୍ଦୁନାଦକଲ୍ଲାଜ୍ୟୋତୀରବୀନ୍ଦୁଧ୍ରୁବତାରକମ୍ ।

ଶାନ୍ତଂ ଚ ତଦତୀତଂ ଚ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ତଦୁଚ୍ୟତେ ।। ୬୬ ।।

ହସତୁଲ୍ଲସତି ପ୍ରୀତ୍ୟା କ୍ରୀତତେ ମୋଦତେ ତଦା ।

ତନୋତି ଜୀବନଂ ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ବିଭେତି ସର୍ବତୋଭୟାତ୍ ।। ୬୭ ।।

ରୋଧ୍ୟତେ ବୁଦ୍ଧ୍ୟତେ ଶୋକେ ମୁହ୍ୟତେ ନ ଚ ସଂପଦା ।

କମ୍ପତେ ଶତ୍ରୁକାର୍ଯ୍ୟେଷୁ କାମେନ ରମତେ ହସନ୍ ।। ୬୮ ।।

ସ୍ତୃତ୍ୱା କାମରତଂ ଚିତ୍ତଂ ବିଜାନୀୟାହଲେବରେ ।

ୟତ୍ର ଦେଶେ ବସେଦ୍ଦାୟୁଶ୍ଚିତ୍ତଂ ତଦ୍ୱସତି ଧ୍ରୁବମ୍ ।। ୬୯ ।।

ମନଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରୋ ରବିର୍ବାୟୁର୍ଦୃଷ୍ଟିରଗ୍ନିରୁଦାହୃତଃ ।

ବିନ୍ଦୁନାଦକଲ୍ଲା ବ୍ରହ୍ମନ୍ ବିଷ୍ଣୁବ୍ରହ୍ମେଶଦେବତାଃ ।। ୭୦ ।।

ସଦା ନାଦାନୁସନ୍ଧାନାହଂକ୍ଷୀଣା ବାସନା ଭବେତ୍ ।

ନିରଞ୍ଜନେ ବିଲୀୟେତ ମରୁନ୍ନନସି ପଦ୍ମଜ ।। ୭୧ ।।

ଘୋ ବୈ ନାଦଃ ସ ବୈ ବିନ୍ଦୁସ୍ତଦ୍ୱୈ ଚିତ୍ତଂ ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତିତମ୍ ।

ନାଦୋ ବିନ୍ଦୁଶ୍ଚ ଚିତ୍ତଂ ଚ ତ୍ରିଭିରୈକ୍ୟଂ ପ୍ରସାଦୟେତ୍ ।। ୭୨ ।।

ମନ ଏବ ହି ବିନ୍ଦୁଶ୍ଚ ଉପୃତ୍ତିସ୍ଥିତିକାରଣମ୍ ।

ମନସୋପଦ୍ୟତେ ବିନ୍ଦୁର୍ଯ୍ୟଥା କ୍ଷୀରଂ ଗତାତ୍ମକମ୍ ।। ୭୩ ।।

ଷଟ୍ ଚକ୍ରାଣି ପରିଜ୍ଞାତ୍ୱା ପ୍ରବିଶେୟୁଷମଶ୍ୱଳମ୍ ।

ପ୍ରବିଶେଦ୍ଦାୟୁମାମାକୃଷ୍ୟ ତଥୈବୋର୍ଧ୍ୱଂ ନିୟୋଜୟେତ୍ ।। ୭୪ ।।

ବାୟୁଂ ବିନ୍ଦୁଂ ତଥା ଚକ୍ରଂ ଚିତ୍ରଂ ଚୈବ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ସମାଧିମେକେନ ସମମମୃତଂ ଯାନ୍ତି ଘୋଷିନଃ ॥ ୭୫ ॥

ୟଥାଂଗୁର୍ଦ୍ଧାରୂପଧ୍ୟସ୍ଥୋ ନୋତିଷ୍ଠେନ୍ନୁଥନଂ ବିନା ।
ବିନା ଚାଭ୍ୟାସଘୋଷେନ ଜ୍ଞାନଦୀପସ୍ତଥା ନହି ॥ ୭୬ ॥

ଘଟମଧ୍ୟେ ଯଥା ଦୀପୋ ବାହ୍ୟେ ନୈବ ପ୍ରକାଶତେ ।
ଭିନ୍ନେ ତସ୍ମିନ୍ ଘଟେ ଚୈବ ଦୀପଜ୍ଵାଲା ଚ ଭାସତେ ॥ ୭୭ ॥

ସ୍ୱକାୟଂ ଘଟମିତ୍ୟକ୍ତଂ ଯଥା ଜୀବୋ ହି ତତ୍ପଦମ୍ ।
ଗୁରୁବାକ୍ୟସମାଭିନ୍ନେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନଂ ପ୍ରକାଶତେ ॥ ୭୮ ॥

କର୍ଣ୍ଣଧାରଂ ଗୁରୁଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ତଦ୍ବାକ୍ୟଂ ପୁରବଦୃଢମ୍ ।
ଅଭ୍ୟାସବାସନାଶକ୍ତ୍ୟା ତରନ୍ତି ଭବସାଗରମ୍ ॥ ୭୯ ॥ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥

॥ ଇତି ଘୋଷଗିତୋପନିଷସ୍ତୁଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୬॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ॥
ତେଜସ୍ୱିନବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ଓଁ ତସ୍ମତ୍ ॥

॥ ଇତି ଘୋଷଗିତୋପନିଷସ୍ତମାତ୍ରା ॥

